

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

**dokonanej w dniach 27-28 kwietnia 2013 r. na kierunku „stosunki międzynarodowe”
prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych na poziomie studiów pierwszego i
drugiego stopnia na Wydziale Stosunków Międzynarodowych Wyższej Szkoły
Administracji w Bielsku-Białej o profilu ogólnoakademickim**

**przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:
przewodniczący: dr hab. Krzysztof Szewior- członek PKA**

członkowie:

dr hab. Krzysztof Łabędź – ekspert PKA,

dr hab. Kazimierz Kik – ekspert PKA,

Artur Gawryszewski – ekspert formalno-prawny,

Dawid Podyma – przedstawiciel PSRP.

Krótką informacją o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na kierunku „stosunki międzynarodowe” prowadzonym na Wydziale Stosunków Międzynarodowych Wyższej Szkoły Administracji w Bielsku-Białej. Szczegóły zawiera załącznik nr 3.

Wizytacja została przeprowadzona z inicjatywy PKA.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny oraz przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni oraz Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, po przeprowadzeniu hospitacji i ocenie prac dyplomowych wraz z dokumentacją toku studiów.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę

- 1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki,

Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku-Białej została założona przez Towarzystwo Szkolne im. M. Reja. Utworzona w 1995 roku na podstawie decyzji Ministra Edukacji Narodowej (nr DNS 1-145/TBM/192/97) z dnia 4 lipca 1997 r. Decyzją MNiSW (nr MNiSW-DNS3 WUN-6014-10576-1/KT/10) z dnia 28 lipca 2010 r. Przedłużono zezwolenie do 30 września 2016 r.

Kierunek stosunki międzynarodowy został uruchomiony w WSA w 2001 roku decyzją Założyciela, pozytywnie zaopiniowaną uchwałą Senatu WSA wydaną w oparciu o decyzję Ministra Edukacji Narodowej nr DSW.2-0143-34/2001 z dnia 25 lipca 2001 r. Obecnie jest on prowadzony przez Wydział Studiów Międzynarodowych WSA. Kształcenie jest jedną z podstawowych funkcji realizowanych przez Wydział na kierunku stosunki międzynarodowe. W ramach misji Wydział swoje zadania realizuje poprzez: rozwijanie osobowości studenta, wyrabianie umiejętności samodzielnego zdobywania i uzupełniania wiedzy przez całe życie, rozwijanie kreatywności i krytycznego myślenia, wyrabianie umiejętności współpracy i kierowania pracą zespołową, wyrabianie umiejętności reagowania na zmiany zachodzące na rynku pracy oraz wyrabianie kwalifikacji zgodnych ze specjalnością. Są to działania zgodne z misją i strategią Uczelni.

Misja Uczelni zdefiniowana została w strategii Wyższej Szkoły Administracji w Bielsku-Białej w Uchwale Senatu z dnia 13.01.2012 r. Nawiązywała ona do treści aktu założycielskiego Uczelni z 1997 r. Jej głównym założeniem jest „umożliwianie absolwentom szkół ponadgimnazjalnych obszaru Podbeskidzia, pracownikom administracji publicznej i samorządowej, a także wszystkim zainteresowanym – zdobycia wykształcenia w zakresie administracji, a także innych kierunków” (a zatem także utworzonego w 2012 r. Wydziału Stosunków Międzynarodowych).

Istotnym elementem tej misji było nawiązanie stałej współpracy z urzędami administracji publicznej Podbeskidzia w realizacji zadań o różnym zakresie, a także podjęcie współpracy ze Słowacją i Czechami.

Misja Uczelni wkomponowywała się dobrze w zadania umiędzynarodawiania procesu edukacyjnego w warunkach wkomponowywania Polski we współpracę edukacyjną państw Unii Europejskiej. Uczelnia nakreśliła swoją misję niezwykle szeroko włączając się w zagospodarowywanie europejskiej przestrzeni edukacyjnej i badawczej. Misją Uczelni stało się, zatem także odgrywanie istotnej roli w procesie edukacji międzykulturowej i transgranicznej poprzez stworzenie „pomostu” między zjednoczoną Europą a Wschodem (zwłaszcza Ukrainą i Rosją). Obecność na Wydziale Stosunków Międzynarodowych coraz to liczniejszej grupy studentów z Ukrainy potwierdza praktyczną realizację poszczególnych fragmentów tej misji. Podstawowe założenia pełnionej przez Uczelnię misji powtórzone i rozwinięte zostały w uchwalonej na posiedzeniu Rady Wydziału Stosunków Międzynarodowych w dniu 21.02.2013 r. Strategii Rozwoju Wydziału na lata 2013-2016. Za niezwykle istotny element wkładu Wydziału w misję Uczelni uznano wówczas „budowanie kapitału intelektualnego i społecznego, podwyższanie jakości życia Polaków poprzez poszerzanie i upowszechnianie wiedzy, kształcenie umiejętności i wykorzystywanie ich dla pożytku indywidualnego i ogólnego, a poprzez to podwyższanie jakości usług publicznych”. Innym składnikiem misji jest przełamywanie barier, uprzedzeń etnicznych i budowanie pozytywnych relacji między ludźmi różnych narodowości, religii, poglądów i uczynienie z Wyższej Szkoły Administracji prężnego i znaczącego ośrodka akademickiego.

Przyjęta 21.02.2013 r. Strategia Rozwoju Wydziału stanowi logiczny kierunek wypełniania misji Uczelni i Wydziału. Nakierowana jest ona na osiągnięcie czterech głównych celów:

1. Doskonalenie działalności dydaktycznej,
2. Rozwój badań naukowych,
3. Budowanie prestiżu Uczelni,
4. Zacieśnienie współpracy ze środowiskiem zewnętrznym.

Prezentacja i rozwinięcie powyżej zaprezentowanych celów są logiczne i w pełni komplementarne z misją Uczelni. Na szczególne podkreślenie zasługuje jeden z wyodrębnionych celów jakim jest internacjonalizacja procesu kształcenia. Wysiłki władz Wydziału koncentrują się tu na nawiązywaniu współpracy z uczelniami i instytucjami badawczymi Ukrainy, Rosji, Czech i Słowacji. Bezpośrednie tego przejawy to np.: fakt podjęcia pracy na Wydziale, w zakresie pełnego etatu przez trzech profesorów, specjalistów z zakresu stosunków międzynarodowych – dwóch z Uniwersytetu we Lwowie i jednego z Uniwersytetu Wiedeńskiego. Wyrazem współpracy międzynarodowej z Akademią w Orle (Rosja) są cykliczne wideokonferencje tematyczne, związane z szeroko pojmowaną problematyką międzynarodową. Z drugiej strony, na Wydziale studiuje już młodzież ukraińska a planowany jest też nabór młodzieży z Czech i Słowacji. I po trzecie, na Wydziale zapoczątkowano modułowe kształcenie w języku angielskim. Wydział przygotowuje się do rozpoczęcia w roku akademickim 2013/2014 kształcenia w języku angielskim na studiach II stopnia na specjalności turystyka i biznes międzynarodowy. Wydział wkomponowany też jest w realizację programu Erasmus umożliwiającego studiowanie za granicą na uczelniach partnerskich Wyższej Szkoły Administracji w Bielsku-Białej. Nieco gorzej prezentuje się tu realizacja drugiego celu strategicznego, jakim jest doskonalenie procesu kształcenia, a w tym zwłaszcza modyfikowanie istniejących kierunków kształcenia oraz rozwijanie nowych.

Istniejące w ramach Wydziału specjalności wpisują się, co prawda dobrze w szeroko zarysowaną misję Uczelni, ale nieco gorzej mieszczą się w obszarze kształcenia nauk społecznych, a w tym zwłaszcza stosunków międzynarodowych. Nie może być, co prawda zastrzeżeń do specjalności w zakresie I stopnia nauczania. Trzy, funkcjonujące tu specjalności : *Logistyka w Europie*, *Rozwój regionalny i współpraca trans graniczna*, *Turystyka międzynarodowa* mieszczą się w obszarze nauk społecznych i w dziedzinie stosunków międzynarodowych. Nieco gorzej jest ze specjalnościami na II stopniu nauczania zdominowanymi przez specjalność administracja - europejska oraz organizacją i zarządzaniem przedsiębiorstwem turystycznym. Tu dostrzega się mniejszy związek ze specyfiką kierunku stosunki międzynarodowe, a większy z administracją i zarządzaniem. Uwidocznilo się to w rozmowie ze studentami w trakcie, której tylko czworo studentów wyraziło swój emocjonalny związek z kierunkiem, a pozostali, w zdecydowanej większości absolwenci licencjatu z administracji wybrało ten kierunek tylko z tego powodu, że w regionie nie ma drugiej uczelni nadającej tytuł magistra z administracji. Kierownictwo Wydziału tłumaczy to argumentami racjonalnymi twierdząc, że specjalności wybrane zostały stosownie do specyfiki regionu, tak by umożliwić absolwentom szkół średnich Podbeskidzia zdobycie wyższego wykształcenia na potrzeby lokalnej administracji. Wzięto tu pod uwagę nadto fakt, że ze studiów drugiego stopnia na specjalności *administracja europejska* korzystają głównie pracownicy administracji publicznej, rządowej i samorządowej. Także pozostałe specjalności kształcenia na II stopniu współpracują ze specyfiką regionu i

dostosowane są do potrzeb i oczekiwań rynku pracy. Związek z lokalnym rynkiem pracy został, więc zachowany. Zachwiane zostały natomiast merytoryczne związki między specjalnościami a specyfiką kierunku stosunki międzynarodowe.

Władze Wydziału postawiły przed studentami trzy główne cele w zakresie kompetencji i umiejętności jakie powinni oni uzyskać w trakcie studiów w WSA:

1. Kompetencje niezbędne w pracy w instytucjach i podmiotach zagranicznych i międzynarodowych (przedsiębiorstwa międzynarodowe, ponadnarodowe organizacje pozarządowe, administracja UE, etc.)
2. Kompetencje niezbędne w pracy w instytucjach i podmiotach krajowych, których działalność jest związana z zagranicą i sprawami międzynarodowymi.
3. Poszerzenie horyzontów i zdobycie wiedzy o funkcjonowaniu współczesnych stosunków międzynarodowych.

Na Wydziale dopiero wdrażany jest system oceny realizacji efektów kształcenia, nie ma więc jeszcze szerszej wiedzy na temat jego funkcjonowania. Podejmowane jednak na Wydziale zróżnicowane metody dydaktyczne i ich analiza pozwala na wstępne, pozytywne oceny efektów kształcenia.

- 2) wewnątrzni i zewnątrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.

W procesie ustalania koncepcji kształcenia na kierunku „stosunki międzynarodowe” swój udział mieli interesariusze wewnątrzni którzy odgrywają istotną rolę w kształtowaniu programu kształcenia, jak i wpływają na jego jakość. Współpraca pomiędzy interesariuszami wewnętrznymi ma charakter ustawiczny. Zasoby kadrowe Wydziału Studiów Międzynarodowych pozwalają elastycznie reagować na oczekiwania studentów, którzy mają możliwość spotkać się z naukowcami, współpracującymi z ośrodkami akademickimi w Polsce i na świecie (Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Katolicki Uniwersytet Ameryki w Waszyngtonie, D.C., Uniwersytet w Yale, Columbus School of Law, Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki we Lwowie i inne), reprezentującymi różnorodne kręgi badawcze nauk społecznych i humanistycznych (prawo, historia, socjologia, filozofia, nauki polityczne, psychologia i inne).

Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, która składa się z nauczycieli akademickich Wydziału Studiów Międzynarodowych, przedstawicieli studentów i administracji, pracuje nad tym, by oczekiwania studentów oraz możliwości organizacyjno-finansowe uczelni stawały się zbieżne, a nowe propozycje były jak najszybciej wdrażane w programie kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

Wysiłki Wydziału w budowanie sieci powiązań partnerskich w regionie zmierzają w tym zakresie w kierunkach:

1. Ścisła współpraca z władzami miasta, w tym także w zakresie formułowania celów i treści kształcenia na Wydziale. Władze miejskie stanowią też głównego interesariusza zewnętrznego Uczelni.
2. Współpraca z Beskidzką Izbą Turystki, w tym samym, co powyżej zakresie.
3. Współpraca z Gminą Wyznaniową Żydowską w Bielsku Białej.
4. Współpraca z Instytutem Konfucjusza w Krakowie i Katowicach, co znajduje swoje odzwierciedlenie m.in. w prowadzeniu w WSA lektoratu języka chińskiego.

Wszystkie cztery instytucje stanowią jednocześnie interesariuszy zewnętrznych Wydziału, z którymi corocznie konsultowane są programy kształcenia, badania naukowe i treści organizowanych przez Wydział konferencji i seminariów. Niezależnie od tego program studiów opracowany został zgodnie z wymogami wynikającymi z Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego i jest skorelowany z Europejskim Systemem Punktów Transferowych (ECTS).

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Założona na Wydziale koncepcja kształcenia zgodna jest w pełni z misją Uczelni i jej strategią. Stopień różnorodności i innowacyjności oferty kształcenia oraz możliwość jej elastycznego kształtowania ocenić należy jednak wysoko. Oferta ta wpisuje się bowiem dobrze w specyfikę Podbeskidzia i odpowiada nade wszystko na zapotrzebowanie rynku pracy.
- 2) Aktywność i wkład interesariuszy zewnętrznych w proces ustalania koncepcji kształcenia na omawianym kierunku jest zaznaczona ale wymaga dalszego rozwoju pod względem ilościowym i zgodności z kierunkiem studiów. Relacje wewnętrzne i uczelniane oddziaływania na program i działania pro jakościowe można uznać za wystarczające.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

Podczas programowej oceny jakości kształcenia na kierunku „stosunki międzynarodowe” poddano oglądowi dokumentację dotyczącą weryfikacji oceny/efektów kształcenia (protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta, dyplomy wraz z suplementami), która jest przechowywana w teczkach studentów (absolwentów), i jest sporządzana zgodnie z obowiązującymi przepisami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie dokumentacji przebiegu studiów z dnia 14 września 2011 r. (Dz. U. Nr 201, poz. 1188) oraz rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie rodzajów tytułów zawodowych nadawanych absolwentom studiów i wzorów dyplomów oraz świadectw wydawanych przez uczelnie (Dz. U. Nr 11 z 2009 r., poz. 61). Akta osobowe studentów przechowywane są zgodnie z § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188).

- 1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania formułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunek się wywodzi; opis efektów jest publikowany;

Dla roczników wyższych lat podstawą kształcenia są standardy nauczania dla kierunku i poziomu studiów. Uczelnia odwzorowała treść standardów kształcenia w przedmiotach, które odnoszą się do aspektów prawa, ekonomii, demografii, statystyki, nauki o państwie i HSM, geografii politycznej i ekonomicznej oraz polityki gospodarczej. Ponadto w grupie treści kierunkowych pojawia się klasyka nauczania na stosunkach międzynarodowych: MSK, MSP, MSG, prawo międzynarodowe, systemy polityczne, organizacje międzynarodowe, procesy integracyjne w Europie, polityka zagraniczna Polski. Standardy kształcenia na studiach licencjackich obligują do zrealizowania 600 godzin i 74 ECTS w grupie treści podstawowych i kierunkowych, natomiast łącznie nie mniej niż 2000 godzin i 180 ECTS.

Studia magisterskie na kierunku stosunki międzynarodowe prowadzono nie krócej niż w ramach 800 godzin (i 120 ECTS). Na treści kształcenia przeznaczono łącznie 315 godzin i 39 ECTS, z tego na treści kierunkowe 105/13 ECTS oraz na treści podstawowe 210/26 ECTS. Zakres treści podstawowych sprowadza się do trzech obszarów: teorii stosunków międzynarodowych, ekonomii rozwoju, bezpieczeństwa międzynarodowego, natomiast treści kierunkowe do: międzynarodowej ochrony praw człowieka, międzynarodowej polityki społecznej, ochrony środowiska, międzynarodowych rynków finansowych, transakcji gospodarczych, globalizacji i regionalizacji, do prognozowania oraz symulacji relacji międzynarodowych oraz do prawa gospodarczego UE.

Senat Wyższej Szkoły Administracji w Bielsku-Białej określił Uchwałą nr 17/109/2012 z dnia 23 marca 2012 r. kierunkowe efekty kształcenia na kierunku „stosunki międzynarodowe” na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim.

Uczelnia opracowała efekty kształcenia zgodnie z wymogami KRK oraz określonymi przez nie efektami obszarowymi.

Dla **studiów I stopnia w profilu ogólnoakademickim** opracowano 10 efektów kierunkowych, które przypisano do 11 efektów obszarowych. Dla efektów w zakresie Umiejętności opracowano 15 efektów kierunkowych, przypisując je do 11 efektów obszarowych. Natomiast efekty kierunkowe Kompetencje społeczne bazują na 14 wskazaniach, im odpowiada 7 efektów obszarowych.

Zakres merytoryczny efektów kierunkowych jest właściwy dla pierwszego poziomu nauczania, wskazuje się w nich: znajomość nauk, państwa, struktur krajowych i międzynarodowych, procesów i zjawisk właściwych dla relacji międzynarodowych, metod badawczych, polityk szczegółowych, praw ochrony własności intelektualnej. W zakresie umiejętności student będzie dysponował katalogiem cech takich jak: interpretacja, ocena,

selekcja, analiza, konstrukcja scenariuszy, krytycyzm intelektualny, klasyfikacja, wystąpienia i prezentacje oraz stosowanie norm i działalności z ich poszanowaniem. Katalog cech ww. odnosi się do zakresów zdefiniowanych w efekcie kierunkowym Wiedza. Kompetencje społeczne wzbogacą studenta o świadomość złożoności nauk, specyfiki życia oraz relacji międzynarodowych, zdolności do pracy zespołowej, określenia priorytetów działań własnych i grupowych.

Efekty kierunkowe na studiach drugiego stopnia w profilu ogólnoakademickim nawiązują tylko do efektów obszarowych nauk społecznych na poziomie magisterskim. Uczelnia prowadzi kształcenie na bazie 16 efektów kierunkowych w zakresie Wiedzy, 13 z zakresu Umiejętności oraz 7 Kompetencji społecznych. Zakresem tematycznym efekty kierunkowe pozostają w zgodzie przedmiotem poznania subdyscypliny naukowej stosunki międzynarodowe oraz jako sfery życia społecznego. Odnoszą się w zakresie Wiedzy do systemu nauk, systemu stosunków międzynarodowych, uczestników relacji międzypaństwowych, struktur i instytucji, wiedzy o człowieku, metodologii badawczej, pozyskiwania informacji, o systemach normatywnych i do szkół badawczych. Umiejętności – kierunkowe efekty kształcenia – prowadzą się do interpretacji, wyjaśnień, formułowania opinii, krytycyzmu naukowego, wielopłaszczyznowej analizy, prognozowania i modelowania, właściwego stosowania wiedzy, przygotowania wystąpień i prac. Kompetencje społeczne powinny wzbogacić studenta o postawę odpowiedzialności, kreatywności, aktywności.

Zachodzi zgodność treści oraz kierunkowych efektów kształcenia z efektami modułowymi, są one także adekwatne dla kierunku i poziomu kształcenia. Pozostają powszechnie dostępne dla studentów i są wykorzystywane w procesie kształcenia oraz budowania właściwych relacji pomiędzy nauczycielem akademickim a studentami. Kierunek studiów został przyporządkowany do obszaru kształcenia nauk społecznych, do dziedziny nauk społecznych i dyscypliny naukowej nauki o polityce. Opracowane przez Uczelnię efekty kształcenia są w pełnej zgodności z ww. przyporządkowaniem.

2) efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne

Kierunkowe i modułowe efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały, poprawny językowo i pod względem naukowym. Cechy te pozwalają zatem przypuszczać, że dadzą się zweryfikować w toku procesu dydaktycznego. Sprawdzalność gwarantuje fakt właściwego skojarzenia efektów kierunkowych, najpierw z metodami kształcenia, a później sposobem weryfikacji progresji nauczania. Podobnie treści kształcenia, będące podstawą nauczania na bazie standardów kształcenia, odzwierciedlają specyfikę stosunków międzynarodowych i specjalności, a wraz z umiejętnościami podlegają weryfikacji przy wykorzystaniu stosownych (zgodnie z budową programu) metod i narzędzi. Każdorazowo zostały one opisane w sylabusach przedmiotów.

Program studiów roczników 2010 do 2012 przewiduje praktyki studenckie na studiach licencjackich prowadzone dla studiów niestacjonarnych. Ich wymiar oraz usytuowanie, a także określone cele edukacyjne, są właściwe i przyczyniają się do progresji kształcenia.

Studenci obecni na spotkaniu z przedstawicielem Komisji zostali przez przedstawicieli Uczelni wprowadzeni w założenia Krajowych Ram Kwalifikacji, cele i konsekwencje dla procesu kształcenia. Studenci wyrazili opinię, że efekty kształcenia sformułowane są w sposób zrozumiały, a uczestnictwo w zajęciach umożliwia im ich zdobycie. Uznali również, że sposoby zaliczenia pozwalają na ich weryfikację.

- 3) jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny

System oceny efektów kształcenia znajduje się w programie studiów oraz kartach przedmiotów. Bazuje na zapisach regulaminowych.

Program studiów informuje o formie zaliczenia, która możliwa jest poprzez egzamin i/lub zaliczenie. Karty przedmiotów programu studiów wg standardów kształcenia zawierają pozycję Forma zaliczenia – egzamin / zaliczenie na ocenę / zaliczenie. W zależności od przedmiotu oraz przyjętej koncepcji prowadzenia dydaktyki, formy zaliczenia bywają różne, ale adekwatne. Natomiast sylabusy przystosowane do KRK zostały rozbudowane do trzech elementów: metody sprawdzania efektów kształcenia, Kryteria oceny efektów kształcenia, Forma zaliczenia modułu. W zależności od potrzeb, tj. specyfiki zajęć, przyjęto zróżnicowane sposoby i kryteria zaliczeń. Uwzględnia się każdy nakład pracy, w tym aktywność, obecność, pracę własną, testy. W pojedynczych przypadkach przypisano konkretny sposób weryfikacji do konkretnego efektu kształcenia. Efekty kształcenia są także weryfikowane na etapie procesu dyplomowania zgodnie z przyjętymi kryteriami merytorycznymi i warsztatowymi na seminarium dyplomowym oraz w trakcie egzaminu końcowego. Egzamin dyplomowy włącza w procedurę oceną promotora, recenzenta, a ponadto w trakcie części ustnej także pozostałych członków komisji egzaminacyjnej. Egzamin weryfikuje efektywność kształcenia w części pisemnej oraz ustnej.

Cały system weryfikacji treści oraz efektów kształcenia należy uznać za przejrzysty i transparentny. Jest on także powszechnie dostępny dzięki upowszechnieniu sylabusów do zajęć. Sposób oraz kryteria ocen są zestandaryzowane i miarodajne dla kształcenia akademickiego. Weryfikacja efektów kształcenia prowadzona jest na bieżąco, nie tylko co semestr, ale także w trakcie samych zajęć. Uczelnia zapewnia dostępność informacji na temat stosowanego systemu oceny. Nie wykorzystuje się form kształcenia na odległość jako stałego narzędzia dydaktycznego.

Dziekan Wydziału zleca przeprowadzenie okresowych kontroli nauczycieli akademickich pod względem procesu dydaktycznego i treści kształcenia poprzez system hospitacji i proces ankietyzacji. Stosuje się Arkusz hospitacji zajęć dydaktycznych, ocena zajęć jest zamieszczana w arkuszu hospitacji zajęć, przedstawiana do wiadomości nauczycielowi i dostarczana do dziekanatu. Karta przedmiotu zawiera wszystkie potrzebne studentom informacje. Studenci uzyskują informacje na temat literatury, metod prowadzenia zajęć, form zaliczenia oraz warunków jakie muszą spełnić w celu uzyskania zaliczenia. Wszystkie ważne informacje dotyczące danego przedmiotu, tj. sylabus wraz z dodatkowymi informacjami, są przesyłane studentom drogą elektroniczną na wskazane maile grupowe. Ponadto na początku

semestru informacje odczytywane są przez nauczyciela przedmiotu. Uczelnia prowadzi co semestralną ankietę dotyczącą nauczycieli akademickich. Studenci mają możliwość wyrażenia swojej opinii odpowiadając na 7 pytań jednokrotnego wyboru, które dotyczą nie tylko prowadzącego ale i treści przedmiotu. Studenci wyrazili opinię, że Uczelnia spełnia wszystkie ich oczekiwania i potrzeby wynikające z procesu kształcenia np. odpowiednią kadrę oraz sprzęt, który jest im niezbędny w procesie uczenia się. Podkreślali, że efekty kształcenia są dla nich dostępne w dziekanacie oraz na stronach internetowych.

Odsiew studentów kierunku stosunki międzynarodowe utrzymuje się na umiarkowanym poziomie, od kilku lat ma tendencję spadkową, tj. od 2010 do 2013 roku spadł z 30 do 19 osób. Wśród przyczyn dominują skreślenia z innych przyczyn, 1 z powodów przeniesienia, 27 rezygnacji. Najczęstszą przyczyną odejścia ze studiów było niezaliczenie przedmiotu, przedmiotów w sesji, złożenie pisemnej rezygnacji oraz niewniesienie opłaty. Według uczelni jednym z istotnych czynników przerywania nauki są względy materialne leżące po stronie studentów.

4) jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia

Uczelnia **diagnozuje potrzeby edukacyjne studentów** poprzez prowadzone badania w ramach pomiaru jakości kształcenia, oczekiwań z nią związanych oraz sytuacji zawodowej osób rozpoczynających studia i przyszłych absolwentów. Raport z ostatniego badania (2013 roku) wskazuje, że studia są podejmowane z chęci poprawy własnego statusu społecznego oraz sytuacji na rynku pracy. Nie miały natomiast znaczenia kwestie związane z rozpoczęciem kariery naukowej, oczekiwania pracodawcy lub presją otoczenia. Studentów skłania do podjęcia studiów: oferta edukacyjna, lokalizacja. Wybór kierunku studiów stosunki międzynarodowe uzasadniano zbliżoną ofertą edukacyjną na niższym poziomie, oraz osobistymi zainteresowaniami.

Respondentom najbardziej zależy na zdobyciu wiedzy z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi, prawa oraz bezpieczeństwa międzynarodowego, narodowego i informacji, natomiast w mniejszym stopniu na pozyskaniu wiedzy z zakresów: logistyki turystyki, demografii, statystyki, historii, ewolucji i teorii stosunków międzynarodowych oraz ekonomii. Podejmujący studia oczekują także szansy rozwoju szeregu innych umiejętności i kompetencji, do których powinny ich prowadzić zajęcia o charakterze praktycznym.

Należy stwierdzić, że wyniki tych ankiet korespondują z opiniami, z jakimi zapoznał się ZO w trakcie oceny jakości kształcenia, chociaż preferencje dla specjalności w toku studiów ulegają zmianie. Jednakże na podkreślenie zasługuje fakt, że uczelnia poprzez realizację treści kształcenia (efektów kształcenia), realizując wymogi określone prawem spełnia oczekiwania studentów w zakresie nauczania. Za niepokojący należy jednakże uznać fakt nikłego zainteresowania osób rozpoczynających kształcenie tematyką konstytuującą stosunki międzynarodowe: historii, ewolucji i teorii stosunków międzynarodowych oraz ekonomii. Jako zalecenie z wyników badań Wydział Studiów Międzynarodowych sformułował: sporządzenie oferty kształcenia odpowiadającej transgranicznemu charakterowi stosunków międzynarodowych, z zakresu rozwijania kompetencji zarządzania, z wiedzy prawniczej,

bezpieczeństwa międzynarodowego, narodowego i informacji. Mniej natomiast wiedzy ekonomicznej. WSM opowiedział się za większą ilością warsztatów, zajęć praktycznych prowadzonych przez praktyków, za rozbudową ofertą specjalistyczną, bowiem gross osób uczących się w trybie niestacjonarnym reprezentuje sektory zatrudnienia: sektor publiczny, handel, grupy dyspozycyjne, motoryzacja, logistyka, transport i spedycja.

Uczelnia wdraża **badanie losów absolwentów**, pierwsze przeprowadzono w listopadzie 2011 na absolwentach Wydziału Fizjoterapii i miało charakter pilotażowy. Badanie całego rocznika odbyło się w marcu. II edycja ma być realizowana dla rocznika 2012 roku, w czerwcu 2013 roku mają być przedstawione wyniki.

Badanie losów absolwentów kierunku stosunki międzynarodowe dotychczas nie było przeprowadzane, zrobiono tylko badania na tzw. wejściu – pomiar pierwszy oraz obejmujące osoby kończące studia – tzw. pomiar długi. Brakuje natomiast dotychczas prowadzonych badań absolwentów w cyklach 1, 3 i 5 lat po ukończeniu studiów.

Za pewną formę weryfikowania kierunku i poziomu kształcenia należy uznać badania w ramach tzw. pomiaru II, osób kończących studia. Niemalże 80% respondentów uznało jakość kształcenia za dobrą i bardzo dobrą. Najwyżej oceniano zajęcia z zakresu bezpieczeństwa międzynarodowego, narodowego i informacji, funkcjonowania organizacji międzynarodowych, administracji publicznej, działalności UE, historii, teorii i ewolucji stosunków międzynarodowych – a zatem przedmiotów z puli przedmiotów kierunkowych, natomiast słabiej z logistyki i turystyki, demografii i statystyki oraz ekonomii. Studenci wysoko ocenili rozwijane umiejętności i kompetencje z zakresu komunikacji interpersonalnej, postaw asertywnych, kreatywności i poszukiwania rozwiązań. Najniżej oceniono: myślenie analityczne, planowanie strategiczne, radzenie sobie ze stresem, automotywację, chęć ciągłego rozwijania własnej wiedzy. Słabiej w ocenie studentów wypadły kryteria: udzielanie wsparcia, praktyczne przygotowanie do zawodu, zapewnienie możliwości odbycia praktyk. Przyszli absolwenci wysoko ocenili kreatywność i gotowość do funkcjonowania w społeczeństwie obywatelskim, trochę słabiej wiedzę ekonomiczną, prawniczą i administracyjną, ze stosunków międzynarodowych.

Biuro Karier Wyższej Szkoły Administracji w Bielsku-Białej, w ramach swoich działań oraz obowiązku wynikającego z wprowadzonych zmian do ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, monitoruje karierę zawodową absolwentów WSA w celu dostosowania kierunków studiów i programów kształcenia do potrzeb rynku pracy. Celem badania jest poznanie, w jaki sposób kształtuje się kariera zawodowa absolwentów WSA. Analiza jest wykonywana na podstawie kwestionariuszy z pytaniami zamkniętymi. Wypełnione ankiety są zeskanowane i odczytane za pomocą programu komputerowego, a następnie zostają poddane obróbce i analizie. Absolwenci wypełniają ankiety w momencie, gdy zgłaszają się do dziekanatu po odbiór dyplomu i suplementu. Wypełnienie ankiety jest dobrowolne, a pytania, także zdaniem studentów są jasno sformułowane. Głównymi obszarami, które obejmuje ankieta są:

- preferencje dotyczące miejsca kontynuacji studiów;
- aktywność zawodowa w czasie studiów;
- zaangażowanie w życie Uczelni podczas nauki w WSA w Bielsko-Białej;
- ocena systemu studiowania i poziomu wiedzy przekazywanej na Uczelni.

Celem badania jest zdiagnozowanie aktywności studenckiej podczas nauki w WSA oraz rozwoju kariery w momencie ukończenia studiów wyższych drugiego stopnia.

Badanie to kończy się raportem wykonanym przez Biuro Karier, który przekazywany jest Władzom Uczelni oraz dostępny jest na stronach internetowych Biura Karier.

Poprzednia ocena jakości kształcenia na kierunku stosunki międzynarodowe miała miejsce w 2007 roku, sformułowano wówczas zalecenia:

- a) dostosowania liczby godzin zajęć do standardów kształcenia (filozofia, teoria stosunków międzynarodowych, współczesne systemy polityczne, symulacje i prognozowanie międzynarodowe);

Zgodnie z realizowanym programem studiów, wdrażanym po ocenie jakości kształcenia, zajęciom z Filozofii na studiach niestacjonarnych przypisano 15 godzin i 3 ECTS, Współczesnym systemom politycznym 27 godzin i 4 ECTS, Teorii stosunków międzynarodowych 30 i 6 ECTS, Symulacjom i prognozowaniu międzynarodowemu 14 godzin i ECTS.

- b) analizy sylabusów (uzupełnienie zalecanej literatury, większa staranność opisu bibliografii:

Lektura tzw. starych sylabusów wskazuje na poprawność ich opracowania, jednakże w pojedynczych przypadkach opis jest nadal skromny (Zakładanie i prowadzenie akt w administracji, Korporacje transnarodowe). Literatura obowiązkowa bazuje na dwóch/trzech pozycjach, co nie powinno mieć miejsca (Teoria stosunków międzynarodowych, Historia stosunków międzynarodowych, Makroekonomia). Zatem można uznać, że sylabusy obowiązujące do rocznika 2011 tylko w pewnym zakresie zmodyfikowano w sposób satysfakcjonujący.

- c) podwyższenia dbałości o poziom prac dyplomowych i ich właściwą ocenę (metodologia, krytyka źródeł, edycja, wykorzystanie prac obcojęzycznych, sporządzanie bibliografii);

Ocena jakości prac dyplomowych wskazuje na dalszą potrzebę troski o stronę metodologiczną, sposób narracji oraz politologiczne tematy i ich ujęcie. Zatem należy uznać, że uczelnia nie w pełni uporała się z tą słabością. Po części na specyfikę tematów wpływa charakter specjalności. Prace w małym stopniu odwołują się do literatury obcojęzycznej.

Załącznik nr 4. Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Prace etapowe. Prace dyplomowe wskazują zgodność pomiędzy treścią nauczania a kryteriami oceny wiedzy i umiejętności intelektualnych. Stosuje się zróżnicowane sposoby weryfikacji, ale mieszczą się one w katalogu nauk społecznych, są także zbieżne z cechami przedmiotu. Prezentowany poziom przez studentów jest zróżnicowany, wystawione oceny dają temu wyraz.

Prace dyplomowe. W większości prac słabo zarysowana problematyka, hipotezy, brak określenia metod, błędy w bibliografii i przypisach. Pytania zadawane w trakcie egzaminu dyplomowego dotyczą problematyki pracy. Część prac nie jest związana z kierunkiem studiów. Stosowany system antyplagiatowy, ale należałoby zastanowić się nad oceną prac wykazujących prawie w połowie podobieństwo do innych opracowań. Można stwierdzić, że mimo wprowadzonych w wyniku poprzedniej oceny przez PKA działań mających przynieść poprawę w tym zakresie, efekty nie są w pełni zadowalające. Tematyka prac dyplomowych jest zróżnicowana, odnosi się do tożsamości kierunku studiów i specjalności. Jednakże w wielu przypadkach wykracza ona poza wyznaczone ramy. Za niewłaściwe należy uznać: Rozwód a dobro dziecka, Czas pracy..., Bezpieczeństwo pracy..., Wpływ czynników ekonomicznych na kształtowanie się postaw suicydalnych oraz problem samobójstw wśród młodzieży, Rozwój kolejowych przewozów towarowych w Polsce, Rozwój kolejowych przewozów pasażerskich..., System motywacyjny w małej firmie, Odpowiedzialność nieletnich w prawie polskim i międzynarodowym, Rodzaje hipotek oraz porównanie zabezpieczeń kredytów hipotecznych w Polsce z krajami Unii Europejskiej oraz USA i Australii, Przetarg jako sposób zawarcia umowy, Narodowy Bank Polski w okresie PRL, Zarządzanie logistyczne transportem gazów i systemem dystrybucji oraz jego realizacja na przykładzie firmy STP&Chemicals, Uprawnienia pracownika związane z rodzicielstwem, Polski emeryt obywatelem UE.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego – w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Opracowane przez uczelnię efekty kształcenia, a dla roczników wcześniejszych treści nauczania, bazują na stosownych przepisach prawa oraz pozostają w zgodzie z zakresem subdyscypliny naukowej. Uwzględniają one oczekiwania rynku pracy i studentów, jednakże ujawnia się silniejsza identyfikacja studentów względem specjalności niżli kierunku studiów. Opis efektów kształcenia jest studentom powszechnie dostępny, podobnie jak metody kształcenia oraz weryfikacji efektów kształcenia.
- 2) Rozpisane efekty kształcenia są sformułowane w sposób zrozumiały. W Uczelni funkcjonuje system weryfikacji efektów kształcenia odnoszący się do studentów i nauczycieli akademickich poprzez tradycyjne metody wykorzystywane w dydaktyce oraz poprzez hospitacje i ankietyzację.
- 3) Uczelnia stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwia on weryfikację celów kształcenia i ocenę stopnia ich osiągnięcia na każdym etapie nauczania, w tym podczas dyplomowania. Wymagania oraz sposób oceniania studentów są określone i przedstawiane z wyprzedzeniem. W zakresie jakości kształcenia uczelnia powinna skoncentrować się szczególnie na procesie dyplomowania.
- 4) W Uczelni funkcjonuje monitoring losów absolwenta, co roku powstaje raport z przeprowadzonego badania, który dostępny jest na stronach Biura Karier. Wyniki wykorzystywane są do modyfikacji koncepcji nauczania oraz podnoszenia jej jakości.

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- 1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta

Uczelnia kształci na bazie tzw. starych i nowych programów, bazujących na standardach kształcenia oraz krajowych ramach kwalifikacji.

Studia licencjackie niestacjonarne – 2010/2011. Liczba semestrów – 6, punktów ECTS – 180, obciążenia godzinowe – 261, 173, 217, 200, 251, 127. Liczba punktów ECTS w poszczególnych semestrach nie jest równa, natomiast w roku zamyka się wartością ponad 60. Na drugim roku studiów program przewiduje wybór jednej z dwóch specjalności: Rozwój regionalny i współpraca transgraniczna oraz Bezpieczeństwo i strategia międzynarodowa w wymiarze 200/201 godzin, następnie kontynuowane w kolejnych dwóch semestrach. Na trzecim roku studiów wprowadza się moduły specjalnościowe w wymiarze 84/85 godzin. Oferta specjalnościowa obejmuje zajęcia tematyczne, język obcy. Ponadto student wybiera seminarium dyplomowe, praktykę studencką. Układ przedmiotów jest właściwy pod względem merytorycznym i dydaktycznym. Przypisanie punktów ECTS pokrywa się z wymiarem godzinowym kursów. Zakres tematyczny zajęć zgodny z kierunkiem studiów, oferta modułów specjalnościowych stanowi uzupełnienie głównego nurtu kształcenia. Wymiar godzinowy zajęć opcjonalnych mieści się w przepisach prawa. Program nie przewidywał zajęć w języku obcym.

Program **studiów licencjackich stacjonarnych 2012/2013** zbudowany jest z 6 semestrów, oferta kształcenia obejmuje specjalności realizowane do pierwszego semestru poprzez wyodrębnioną część zajęć. Warunkiem zaliczenia pierwszego roku (531 godzin dydaktycznych) jest uzbieranie 62 ECTS, przypadających za zajęcia językowe 12 ECTS, ogólnokierunkowe – 46 ECTS oraz ogólnouczelniane – 4 ECTS. Semestr pierwszy zamyka się 28, drugi 34 ECTS. Wykłady ogólnouczelniane są prowadzone także w języku obcym. Drugi rok studiów oferuje zajęcia w wymiarze 324 plus 363 godzin dydaktycznych za 61 ECTS, w tym lektoraty – 8 ECTS, przedmioty ogólnokierunkowe – 32 ECTS, moduły specjalnościowe 16 ECTS, seminarium dyplomowe – 5 ECTS. W roku trzecim godziny dydaktyczne stanowią 314 plus 194 za 58 ECTS, w tym lektorat za 6 ECTS, ogólnokierunkowe za 21, specjalnościowe 18 ECTS, seminarium za 13 ECTS. Ponadto dla dopełnienia punktacji ECTS student realizuje praktykę zawodową w wymiarze 15 dni za 2 ECTS. Specjalności: Logistyka w Europie, Turystyka międzynarodowa, Rozwój regionalny i współpraca transgraniczna. **Studia niestacjonarne licencjackie dla rocznika 2012/2013** mają analogiczną strukturę przedmiotów, różnica polega na redukcji godzin zajęć dydaktycznych. Warunkiem zaliczenia pierwszego roku jest uzbieranie 62 ECTS, przypadających za zajęcia językowe 12 ECTS, ogólnokierunkowe – 46 ECTS oraz ogólnouczelniane – 4 ECTS. Semestr pierwszy zamyka się 187 i 206 godzinami dydaktycznymi, za które student otrzymuje 28 i 34 ECTS. Wykłady ogólnouczelniane są prowadzone także w języku obcym. Drugi roku studiów oferuje zajęcia w wymiarze 239 plus

261 godzin dydaktycznych za 61 ECTS, w tym lektoraty – 8 ECTS, przedmioty ogólnokierunkowe – 32 ECTS, moduły specjalnościowe 16 ECTS, seminarium dyplomowe – 5 ECTS. W roku trzecim godziny dydaktyczne stanowią 222 plus 141 za 58 ECTS, w tym lektorat za 6 ECTS, ogólnokierunkowe za 21, specjalnościowe 18 ECTS, seminarium za 13 ECTS. Ponadto dla dopełnienia punktacji ECTS student realizuje praktykę zawodową w wymiarze 15 dni za 2 ECTS.

Oferta przedmiotów na studiach licencjackich odnosi się swym zakresem do stosunków międzynarodowych, relacji bilateralnych, aspektów politycznych, ekonomicznych, kulturowych, społecznych, do państwa i jego roli w stosunkach międzynarodowych, do organizacji międzynarodowych i praw, metodologii nauk, kwestii gospodarczych i prawnych, polityk szczegółowych Polski oraz UE, procesów globalizacyjnych i regionalnych. Koncepcja specjalności nawiązuje do kierunku studiów, stanowi jego poszerzenie oraz odpowiada na potrzeby edukacyjne regionu.

Program kształcenia na **studiach niestacjonarnych magisterskich** dla rocznika 2011/2012 jest zbudowany z czterech semestrów, pierwszy dedykowany jest studentom wszystkich specjalności, kolejne łączą kształcenie ogólne i ścieżkę. Semestr pierwszy oferuje 140 godzin dydaktycznych i 32 ECTS, ponadto dwa przedmioty wprowadzające do kierunku: Wprowadzenie do nauki o stosunkach międzynarodowych w wymiarze 40 godzin za 2 ECTS. Program oferuje specjalności, a wraz z nimi przedmioty do wyboru: Administracja europejska, Logistyka i biznes międzynarodowy, Bezpieczeństwo międzynarodowe w wymiarze 134 godzin i 31 ECTS. Program obejmuje przedmioty zdefiniowane poprzez standardowe treści kształcenia, wyczerpuje ich zakres, godziny oraz punkty ECTS. Na drugim roku studiów specjalności są realizowane wymiarze 118 godzin dydaktycznych i 30 ECTS w pierwszym semestrze oraz 115 i 30 ECTS w drugim. Do zaliczenia drugiego roku wymagane jest uzyskanie 60 ECTS, w tym za seminarium dyplomowe 15 ECTS, za moduły ogólnokierunkowe 24 punktów oraz za specjalności 21 ECTS.

Program kształcenia na **studiach stacjonarnych magisterskich dla rocznika 2012/2013**, bazujący na krajowych ramach kwalifikacji zbudowany jest z 4 semestrów, przewiduje 247 - 274, 288 – 308, 208 - 269, 191 - 211. Program kształcenia nawiązuje do koncepcji wcześniejszych, został jednakże rozbudowany o moduły specjalnościowe. Tak opracowany program studiów jest pochodną przyjętych efektów kształcenia, stosuje się wykłady oraz ćwiczenia w stopniu w zasadzie wyrównanym. Obciążenia pracą studenta są umiarkowane, a przydział punktów ECTS do przedmiotów znajduje uzasadnienie w godzinach dydaktycznych i łącznym nakładzie pracy. Do zaliczenia pierwszego roku studiów wymagane jest uzbieranie co najmniej 63 ECTS, w tym lektoraty za 6 punktów, seminarium dyplomowe za 7, moduły ogólnokierunkowe za 29, specjalnościowe za 17, ogólnouczelniane za 4 ECTS. Drugi rok student kończy uzyskując 59 - 63 ECTS, w tym za lektoraty 7, za seminarium dyplomowe 9, za moduły ogólnokierunkowe 25, za specjalnościowe 18 - 22 ECTS. Absolwenci studiów licencjackich innych niż stosunki międzynarodowe zobowiązani są do realizacji przedmiotu Wprowadzenie do nauki o stosunkach międzynarodowych za 2 ECTS 60 godzin wykładów i 20 godzin ćwiczeń, co jest niewystarczające). Program przewiduje zajęcia w języku obcym.

Uczelnia proponuje następujące specjalności: Administracja europejska, Bezpieczeństwo międzynarodowe, Logistyka i biznes międzynarodowy, Organizacja i zarządzanie przedsiębiorstwem turystycznym.

Studia **magisterskie niestacjonarne dla rocznika 2012/2013** skonstruowane zostały z czterech semestrów: 140 godzin dydaktycznych, 166, 122 i 135 z odpowiednią ilością punktów ECTS: 31,32,31,29. Do zaliczenia pierwszego roku należy ukończyć moduły w wymiarze przynajmniej 63 pkt. ECTS, (w tym lektoraty w wymiarze 6 pkt. ECTS, seminarium dyplomowe za 7 punktów, moduły ogólnokierunkowe za 29, specjalnościowe za 17 oraz ogólnouczelniane za min. 4 pkt. ECTS). Do zaliczenia drugiego roku studiów student musi uzyskać 60 pkt. ECTS, (w tym lektoraty - 7 punktów, seminarium – 9, moduły ogólnokierunkowe – 25, specjalnościowe - 19 pkt. ECTS). Studenci z tytułem licencjata uzyskanym na kierunkach nie związanych ze stosunkami międzynarodowymi zobowiązani są do zaliczenia dodatkowego modułu Wprowadzenie do nauki o stosunkach międzynarodowych (2 pkt. ECTS, 30 godzin wykładów, 10 godzin ćwiczeń). Uczelnia proponuje następujące specjalności: Administracja europejska, Bezpieczeństwo międzynarodowe, Logistyka i biznes międzynarodowy, Organizacja i zarządzanie przedsiębiorstwem turystycznym.

Wymiar godzin zajęć dydaktycznych przeznaczonych na realizację procesu kształcenia, w powiązaniu z ilością semestrów studiów, stanowią należytą gwarancję nauczania. Skorelowanie treści kształcenia z formą dydaktyczną jest właściwe – uczelnia hołduje tradycyjnemu podejściu do nauczania poprzez wykłady, ćwiczenia, seminaria dyplomowe.

Punkty ECTS zostały co do zasady właściwie wykorzystane przy wycenie nakładu pracy studenta, jednakże ich implementowanie do programu kształcenia może budzić pewne pytania o rozrzut punktów ECTS pomiędzy semestrami. Zgodnie ze starymi przepisami prawa dopuszczalne były wahania punktami od 27 do 33 w semestrze przy łącznym wymiarze 60 punktów w roku. Nowe przepisy prawa obligują do nieschodzenia poniżej 30 ECTS w semestrze, co oznacza dla uczelni konieczność dokonania stosownych korekt. Największe wątpliwości i pytania budziły przeliczniki nakładu pracy studenta na punkty ECTS. Studenci podnosili tutaj problem pogodzenia pracy zawodowej, która w obecnych czasach wymaga od nich dużej elastyczności wobec wymagań pracodawcy i konieczności bezpośredniego uczestnictwa we wszystkich kursach organizowanych w trakcie semestru. Kolejną sprawą jaką studenci poruszali dotyczyła oferty programowej na studiach II stopnia. Twierdzili, że część przedmiotów jest zbliżona pod względem treści. Krytyczne opinie dotyczyły również harmonogramu, w tym zjazdów lektoratowych. Studenci sugerowali, by podzielić całe roczniki na grupy lektoratowe według specjalności, zwracali także uwagę na zbyt częste zmiany w harmonogramie.

Uczelnia realizuje **praktyki studenckie** dla kierunku stosunki międzynarodowe. Prowadzi je Biuro Karier i jest za nie odpowiedzialne. Okazana dokumentacja obejmuje: kwestionariusz praktyki, Zaświadczenie o odbyciu praktyki, skierowanie na praktyki, dzienniczki praktyk, Regulamin praktyk studenckich. Ocena dzienniczka praktyk studenckich wskazuje na konieczność modyfikacji nadzoru, by uzyskać stan, w którym student realizuje właściwe cele praktyk z punktu widzenia kierunku studiów i poziomu kształcenia. Nie można bowiem uznać

za właściwe, by student musiał wykonywać: zszywania, numerowania, kserowania akt, prowadzenia korespondencji, pieczętowania akt, przepisywania protokołu, kserowania pism, itp. przeznaczanie studentów do tego typu czynności być może wynika z faktu miejsca realizacji praktyk, w tym np. sądów, urzędów czy innych jednostek władzy. W tym kontekście Uczelnia powinna rozważyć zmianę oferentów praktyk studenckich, zmianę programu lub ściślejszy merytoryczny nadzór nad ich prowadzeniem, by student mógł w ich trakcie realizować zakładane efekty kształcenia. Praktyki studenckie są właściwie skorelowane z tokiem studiów. Uczelnia kształci w profilu ogólnoakademickim, jednakże można uznać, że obecne w procesie nauczania komponenty praktyczne występują (praktyka, wybrane fragmenty zajęć) i są dobrze prowadzone. Uczelnia dopuszcza zaliczenie praktyk studenckich na podstawie miejsca zatrudnienia, każdorazowo student musi o to wnioskować oraz opisać stanowisko pracy.

- 2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość. ZO stwierdził zbieżność treści i efektów kształcenia na poziomie kierunku oraz modułów kształcenia. Treści programowe starszych programów pozostają w zgodności ze standardami kształcenia, natomiast nowe odnoszą się w sposób spójny do efektów obszarowych nauk społecznych, zasadnie do profilu ogólnoakademickiego. Treści kształcenia właściwie pogrupowano w przedmioty, a do nich dostosowano formy dydaktyczne, dominują wykłady oraz ćwiczenia, a w ramach poszczególnych przedmiotów zastosowano zróżnicowane metody dydaktyczne i powiązane z nimi sposoby weryfikacji efektów kształcenia.

Stwierdzono zgodność celów i treści kształcenia z nazwą przedmiotu, ponadto przeznaczone na ten cel godziny zajęć dydaktycznych gwarantują możliwość sukcesu dydaktycznego. Ilość treści kształcenia zawarta w sylabusach jest umiarkowana, ale odpowiada celowi kształcenia i nazwie przedmiotu. Cele i treści kształcenia spisane zostały poprawnym językiem polskim i naukowym. Są na tyle precyzyjnie określone, że stanowią punkt odniesienia dla nauczyciela akademickiego i studentów w toku nauczania.

Organizacja zajęć studiów stacjonarnych i niestacjonarnych jest przyjazna studentom i wspomaga optymalizację efektywności nauczania. Jednakże Uczelnia powinna silnie uwzględnić sugestie studentów zgłoszone ZO w trakcie wizytacji.

Dobór przedmiotów, a w ich ramach treści kształcenia, wskazuje na właściwe ich rozłożenie pomiędzy semestrami oraz w zakresie sekwencyjności treści. Program zapewnia możliwość wyboru kursów, w tym w języku obcym (tylko nowe programy dla rocznika 2012/2013). Usytuowanie specjalności oraz seminarium dyplomowego zachowuje cechy poprawności metodycznej.

W WSA w Bielsku-Białej student może ubiegać się o **indywidualizację procesu kształcenia** w dwóch różnych formach. Szczegóły indywidualizacji określają §8 i §9 Regulaminu

Studiów I i II stopnia w Wyższej Szkole Administracji w Bielsku-Białej, według których na wniosek studenta dopuszcza się możliwość realizowania indywidualnego toku studiów. W szczególnie uzasadnionych przypadkach student może wystąpić do Dziekana z wnioskiem o uzyskanie zgody na studiowanie według indywidualnej organizacji studiów (IOS). Z wnioskiem o IOS mogą ubiegać się studenci, których sytuacja życiowa uzasadnia taki wniosek. IOS umożliwia częściowe zwolnienie z uczęszczania na obowiązkowe zajęcia dydaktyczne, także, po uzgodnieniu z egzaminatorami, indywidualny harmonogram sesji egzaminacyjnej. Decyzję o IOS podejmuje Dziekan, który określa warunki częściowego zwolnienia studenta z zajęć oraz indywidualny harmonogram sesji egzaminacyjnej studenta. W przypadku studentów z niepełnosprawnościami decyzja o IOS określa również sposób dostosowania organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego do szczególnych potrzeb studenta z niepełnosprawnością przy wzięciu pod uwagę stopnia jego niepełnosprawności. Decyzja Dziekana obejmuje maksymalnie jeden rok akademicki. Zaliczenie semestru lub roku przez studenta objętego częściowym zwolnieniem z zajęć oraz indywidualnym harmonogramem sesji egzaminacyjnej jest jednoznaczne z zaliczeniem przez studenta semestru lub roku w normalnym trybie. Dodatkowo student za zgodą Dziekana może realizować część studiów w innej uczelni w kraju lub za granicą na zasadach określonych w porozumieniach zawieranych przez Uczelnię oraz w programach wymiany studentów, których Uczelnia jest sygnatariuszem. Dziekan zatwierdza indywidualny plan studiów i program kształcenia, który będzie realizowany w innej uczelni oraz określa warunki, terminy i sposób uzupełnienia przez studenta zaległości wynikających z różnic planów studiów i programów nauczania. Zaliczenie zajęć objętych indywidualnym planem studiów i programem kształcenia oraz wyniki uzyskane w innej uczelni traktuje się na równi z zaliczeniem i wynikami uzyskanymi w Uczelni.

Wydział zapewnia indywidualizację procesu kształcenia na wielu poziomach, poprzez wybór modułów kształcenia, języków obcych, seminariów dyplomowych, tematyki prac dyplomowych. Zgodnie z Regulaminem studiów przydziela się także IOS, w roku akademickim 2010/2011 przyznano IOS dwóm osobom, w tym z powodów zdrowotnych i sytuacji losowych. W roku następnym IOS objęto już pięciu studentów z tych samych powodów.

Poprzednia ocena jakości kształcenia na kierunku stosunki międzynarodowe miała miejsce w 2007 roku, sformułowano wówczas zalecenia:

- a) zwiększenie liczby wykładów obcojęzycznych i umożliwienie polskim studentom udziału w zajęciach studentów Erasmus/Sokrates.

Stopień umiędzynarodowienia procesu nauczania jest znikomy, podobnie jak obecność przedmiotów i literatury obcojęzycznej w procesie nauczania. Jednakże na studiach zbudowanych na bazie KRK zajęcia obcojęzyczne zostały włączone do programu kształcenia.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego – w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie efektów

kierunkowych i modułowych oraz ukształtowanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Poszczególne komponenty programu kształcenia tworzą spójną całość, która jest dobrze odbierana przez studentów. Organizacja procesu nauczania oraz dobór metod nauczania i sposobów weryfikacji są adekwatnie dobrane. Punkty ECTS przypisano zgodnie z nakładem pracy studenta, zaleca się jednakże dostosowanie ich wielkości w semestrach do przepisów. Uczelnia zapewnia studentom możliwości indywidualizacji procesu kształcenia, ale mimo tego mobilność studentów jest żadna.

- 2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz metody dydaktyczne tworzą spójną całość, stwierdzono jednakże potrzebę korekty sylabusów w zakresie opisu efektów kształcenia, ich przyporządkowania do efektów kierunkowych czy literatury. Uczelnia stosuje w miarę zróżnicowane metody kształcenia w ramach powszechnie stosowanego podziału godzin dydaktycznych na wykłady i ćwiczenia.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu

Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu. Uczelnia zatrudnia wymaganą troską o jakość kształcenia kadre akademicką oraz posiada w sobie nauczycielami akademickimi świadczącymi pracę poza etatem. Reprezentują oni głównie obszar nauk społecznych i humanistycznych, a w ich ramach dyscypliny naukowe silnie powiązane z nauką o polityce i jej mutacjami. Uczelnia wspomaga głównie środowisko krakowskie, głównie reprezentujące duże renomowane uczelnie publiczne. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich jest zgodna z kierunkiem kształcenia oraz przypisanymi nowszym programom efektów kształcenia. Tym samym są oni gwarantem dobrego i odpowiedzialnego nauczania.

- 2) dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów

Zostały spełnione warunki określone w § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.) – *minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi, co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora* oraz w § 15 ust. 1 – *minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora*. Ponadto zostały spełnione

wymagania określone w § 13 ust. 1 powyższego rozporządzenia (*do minimum kadrowego studiów pierwszego stopnia wliczani są nauczyciele akademicki zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru*), § 13 ust. 3 (*nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze, co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra*).

Podczas weryfikacji teczek osobowych, a w szczególności oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, stwierdzono, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. z 2012 r., poz. 572, z późn. zm.). Kwalifikacje naukowe nauczycieli akademickich potwierdzają odpowiednie dokumenty zawarte w ich teczkach osobowych. Deklarowane doświadczenie zawodowe nauczycieli akademickich znajduje odzwierciedlenie w dokumentacji – świadectwach pracy.

Do minimum kadrowego studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku „stosunki międzynarodowe” Uczelnia zgłosiła 15 nauczycieli akademickich, w tym: - 8 samodzielnych (5 ze stopniem naukowym doktora habilitowanego); - 7 ze stopniem naukowym doktora.

Minimum kadrowe nie budzi zastrzeżeń od strony liczby osób wchodzących w jego skład – dla studiów I stopnia obejmuje 5 pracowników mających stopień doktora habilitowanego lub tytuł profesora oraz 6 doktorów, dla studiów II stopnia jest to 6 pracowników samodzielnych i 6 doktorów. Minimum kadrowe jest w znacznej mierze ustabilizowane – spośród tworzących je 14. osób 9 wchodzi w jego skład co najmniej od czterech lat, a tylko jedna drugi rok. Zarówno liczba pracowników, jak i ich kwalifikacje w pełni umożliwiają osiągnięcie celów i efektów kształcenia na kierunku stosunki międzynarodowe. Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku **spełnia** wymagania § 17 ust. 1 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445) wynosi 1:27,93.

Ocena kwalifikacji i dorobku naukowego pracowników tworzących minimum kadrowe pozwala stwierdzić, że spełnione są warunki pozwalające na ocenę w pełni pozytywną. Dotyczy to studiów I i II stopnia. Osoby tworzące minimum kadrowe bez wyjątku wykazują wystarczającą aktywność naukową, mieszczącą się (poza jednym wyjątkiem, uzasadnionym prowadzonymi na kierunku specjalnościami) w obszarze kształcenia zdefiniowanym przez Uczelnię i same efekty kształcenia. Zgodność powyższa zachodzi zarówno w odniesieniu do efektów kierunkowych, jak i przedmiotowych, w tym reprezentowanych przez specjalności. Pracownicy w większości publikują również w językach obcych, w większości mają także odpowiednie doświadczenia praktyczne. Mają też najczęściej wieloletnią praktykę dydaktyczną, a prowadzone przez nie przedmioty (podobnie, jak w przypadku pozostałych 26. pracowników prowadzących zajęcia na stosunkach międzynarodowych) są zgodne z przygotowaniem zawodowym i zainteresowaniami naukowymi.

- 3) jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą

Polityka kadrowa zmierza z jednej strony do uzyskania pewnej stabilizacji, z drugiej do przyjmowania młodych osób, dla których WSA będzie pierwszym miejscem pracy. W okresie ostatnich 5. lat pracownicy stosunków międzynarodowych obronili dwa doktoraty, trzy osoby uzyskały stopień doktora habilitowanego, a jedna tytuł profesora. Uczelnia przeznacza środki na finansowanie badań i publikacji oraz organizację konferencji naukowych (łącznie w latach 2008-2012 było to ok. 380 tys. zł). Obecnie prowadzona jest okresowa ocena pracowników, obejmująca m.in. publikacje, udział w popularyzacji wiedzy i konferencjach naukowych, członkostwo w organizacjach naukowych i współpracę z nimi, co powinno przyczyniać się do rozwoju naukowego. Bardzo rzadka jest natomiast wymiana pracowników z innymi uczelniami (poza osobami pracującymi na innych uczelniach), szczególnie zagranicznymi.

Na spotkaniu pracowników uczelni z ZO podniesiono wiele kwestii istotnych z punktu widzenia studentów i pracowników. ZO podniósł kwestię tożsamości kierunku stosunki międzynarodowe i jego relacji do oferowanych specjalności. W tym kontekście wskazywano na specyfikę tematyczną prac dyplomowych oraz na poziomie dydaktycznym – na kształcenia absolwentów innych kierunków studiów. Pracownicy naukowcy wskazywali na problemy wynikające z obecnej kondycji nauki polskiej, szczególnie nauk społecznych i humanistycznych. Podniesiono ponadto fakt mobilności studentów i kadry akademickiej oraz umiędzynarodowienia procesu kształcenia i wprowadzenia publikacji obcojęzycznych do prac dyplomowych.

Załącznik nr 6 - Informacja o hospитowanych zajęciach i ich ocena

Hospitacja zajęć dydaktycznych potwierdziła nauczanie na wysokim, akademickim poziomie, zgodnie z zakresem wyznaczonym przez kierunek studiów i specjalności. W toku kształcenia wykorzystuje się współczesne metody dydaktyczne. Studenci potwierdzili regularność zajęć, przekazanie informacji i bieżące realizowanie treści.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego – w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Minimum kadrowe nie budzi zastrzeżeń od strony ilości i kwalifikacji osób wchodzących w jego skład, jest w znacznej mierze ustabilizowane. Prawidłowa jest relacja pomiędzy liczbą osób tworzących minimum kadrowe a ilością studentów. Kadra pozostaje gwarantem jakości kształcenia.
- 2) Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry tworzącej minimum kadrowe, są właściwe względem programu studiów i zakładanych kierunkowych oraz specjalnościowych

efektów kształcenia. Nauczyciele akademicy zgłoszeni do minimum kadrowego swym wykształceniem reprezentują nie tylko nauki o polityce, jednakże dorobkiem naukowym nawiązują do szeroko definiowanych stosunków międzynarodowych, obejmujących swym zakresem elementy historii relacji międzypaństwowych czy bardziej współczesne komponenty odnoszące się do polityk szczegółowych państwa i struktur ponadnarodowych.

3) WSA prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji, zapewnia warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego. Poprawy wymaga wymiana środowiskowa.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku-Białej korzysta z kompleksu budynków: **Budynek A** przy ul. A. Frycza Modrzewskiego 12 oraz **Budynek B** przy Pl. M. Lutra 7 w Bielsku-Białej. Budynki WSA tworzą jeden kompleks. Szkoła dysponuje dwoma budynkami (z których jeden składa się z kilku części, stopniowo dobudowywanych oraz sali gimnastycznej), o łącznej powierzchni ponad 7,5 tys. m². Wydaje się, że w pełni zaspokaja to potrzeby szkoły, w tym także wizytowanego kierunku. W obydwu budynkach mieści się ok. 30 sal dydaktycznych, które mają zróżnicowaną wielkość (mogą pomieścić od ok. 24 do 374 osób). Większe sale wyposażone są w sprzęt multimedialny i nagłaśniający, a największa z nich także w sprzęt umożliwiający tłumaczenie symultaniczne. Szkoła dysponuje salą komputerową z 22 stanowiskami, a ponadto stanowiskami komputerowymi w innych salach i w bibliotece, z dostępem do Internetu i w części z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych (niedowidzących, niedosłyszających, poruszających się na wózku inwalidzkim). Pewną niedogodnością jest brak klimatyzacji w największej sali w stosunkowo starym budynku przy Pl. M. Lutra 7. Warto byłoby rozważyć także przeprowadzenie częściowych remontów pomieszczeń socjalnych i sanitarnych. W obydwu budynkach są bary, w których można spożyć posiłek po bardzo przystępnych cenach.

Biblioteka. W bibliotece WSA, zarówno w czytelni (księgozbiór podręczny), jak i w wypożyczalni wyodrębnione zostały pozycje z zakresu stosunków międzynarodowych (podzielona na kilka działów, m.in. UE, prawo międzynarodowe, międzynarodowe stosunki gospodarcze, handel zagraniczny, organizacje międzynarodowe). Księgozbiór w zakresie nauk społecznych liczy ponad 15,5 tys. woluminów (cała biblioteka powyżej 32 tys., a na podstawie porozumienia z innymi szkołami studenci mogą korzystać także z zasobów innych bibliotek). Szkoła prenumeruje kilka czasopism bezpośrednio obejmujących problematykę stosunków międzynarodowych, m.in. „Stosunki Międzynarodowe”, „Sprawy Międzynarodowe”, „Polski Przegląd Dyplomatyczny”, „Przegląd Wschodni” (a także tygodniki opinii, np. „Forum”, „Newsweek”, „Polityka”). Łącznie biblioteka prenumeruje 42 czasopisma. WSA posiada również licencję umożliwiającą dostęp do baz danych EBSCO. W czytelni jest 16 miejsc oraz 10 stanowisk komputerowych dla czytelników, umożliwiających dostęp do katalogu komputerowego biblioteki WSA oraz innych bibliotek dysponujących katalogami on-line.

Dwie kwestie muszą być przedmiotem uwag krytycznych. Jeśli chodzi o godziny otwarcia biblioteki, to w zbyt małym stopniu są dostosowane do potrzeb studentów niestacjonarnych, dominujących w szkole – w piątek biblioteka jest czynna w godz. 10-18, w sobotę od 9-15, w niedzielę jest nieczynna. Ponadto biblioteka nie dysponuje sporą częścią zadawanych przez pracowników pozycji literatury – z pozycji podanych w pięciu losowo wybranych sylabusach (Zarządzanie kryzysowe, Teoria wywiadu i służby specjalne w świecie, Międzynarodowa polityka społeczna, Globalizacja i regionalizacja, Europejska współpraca w sprawach cywilnych) tylko w jednym przypadku biblioteka posiadała wszystkie (Zarządzanie kryzysowe, być może ze względu na to, że wszystkie pozycje zostały wydane w latach 2006-2007). W innych przypadkach braki były niekiedy znaczne – jeśli chodzi o literaturę podstawową do Międzynarodowej polityki społecznej spośród 4. pozycji brakowało 3., do Globalizacji i regionalizacji oraz Teorii wywiadu – połowy (w obydwu przypadkach w zasadzie nie było żadnej pozycji z literatury zalecanej).

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego – znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Liczba i wyposażenie sal dydaktycznych wystarcza na potrzeby kierunku. Szkoła jest przystosowana do przyjmowania osób niepełnosprawnych. Biblioteka powinna uzupełnić braki przynajmniej z literatury podstawowej oraz dostosować godziny otwarcia do potrzeb studiów niestacjonarnych.

6.Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

W ramach stosunków międzynarodowych w latach 2009-2012 zrealizowano trzy projekty badawcze, z których dwa pierwsze obejmują problematykę dotyczącą bezpośrednio stosunków międzynarodowych i ich uwarunkowań (wyniki wszystkich badań zostały opublikowane):

- a) „Wielokulturowość, dziedzictwo, tolerancja”, realizowany w latach 2009-2010. Jego celem było zbadanie roli wielokulturowości w kształtowaniu się nowoczesnych tolerancyjnych społeczeństw i tożsamości ich członków ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców Bielska-Białej. Częścią projektu były badania ankietowe, które objęły 220 bielskich studentów oraz 220 uczniów i 60 nauczycieli z gimnazjów i liceów w Bielsku-Białej. Celem badań było określenie postaw tych trzech grup wobec społeczności religijnych, etnicznych i narodowych oraz innych grup mniejszościowych różnych od tych, z którymi się identyfikują.
- b) „Wpływ integracji europejskiej na przemiany kulturowe i rozwój społeczno-gospodarczy Euroregionu „Śląsk Cieszyński”, realizowany w latach 2010-2012. Projekt badawczy był finansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (projekt badawczy nr N N116 447137). Głównym problemem było pytanie o kierunek przemian społecznych, ekonomicznych i kulturowych na obszarze Euroregionu „Śląsk Cieszyński”, w szczególności po akcesji Polski i Republiki Czeskiej do Unii Europejskiej w 2004 r., a

także po przystąpieniu tych państw do strefy Schengen w 2007 r. W trakcie badań posłużono się m.in. pogłębionymi wywiadami przeprowadzonymi po polskiej i czeskiej stronie Euroregionu „Śląsk Cieszyński”.

- c) „Postawy mieszkańców Bielska-Białej wobec wykorzystania alternatywnych źródeł energii”, badania zrealizowane w latach 2010-2011. Projekt był realizowany przy współpracy z Urzędem Miasta Bielsko-Biała. Badania dotyczyły świadomości ekologicznej bielszczan i ich postawy wobec różnych źródeł energii, co wpisywało się w priorytety Unii Europejskiej.

Publikacje. W ramach stosunków międzynarodowych od 2010 roku wydawane jest pismo „Gentes & Nationes”, studia z zakresu spraw międzynarodowych, ukazujące się dwa razy w roku (dotychczas 5 numerów), mające nakład 300 egz., umieszczone przez MNiSW na liście B w obszarze nauk społecznych z przyznanymi 4. punktami. Prócz tego w okresie ostatnich pięciu lat WSA wydała następujące publikacje pracowników stosunków międzynarodowych (14), będące w części efektem wspólnie realizowanych projektów badawczych (Załącznik do kryterium nr 6. Publikacja pracowników naukowych).

Konferencje naukowe zorganizowane przez pracowników stosunków międzynarodowych. W okresie 2007-2013 w ramach stosunków międzynarodowych WSA zorganizowano następujące konferencje naukowe (było ich 12, nie licząc kilku seminariów naukowych), mające w większości charakter międzynarodowy (w trzech przypadkach były to telekonferencje) i poświęcone problematyce związanej ze stosunkami międzynarodowymi [Załącznik do kryterium nr 6. Konferencje naukowe].

Współpraca międzynarodowa. Współpraca międzynarodowa ma dość ograniczony charakter, a w praktyce ostatnich pięciu lat dotyczyła jedynie Południowo-Słowiańskiego Instytutu w Mikołajewie (Ukraina), Uniwersytetu Narodowego im. Iwana Franki we Lwowie, Regionalnej Akademii Służby Państwowej w Orle (Rosja) oraz Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Republice Czeskiej. Obejmowała wspólne konferencje naukowe, publikacje oraz wymianę pracowników i studentów (tylko w przypadku Mikołajewa).

Udział studentów w pracach naukowych. Studenci stosunków międzynarodowych uczestniczyli (w opracowaniu i realizacji ankiet oraz opracowywaniu wyników) w projektach badawczych *Wielokulturowość, dziedzictwo, tolerancja* oraz *Badania postaw mieszkańców Bielska-Białej wobec wykorzystania alternatywnych źródeł energii*. Uczestniczyli również w przygotowaniu konferencji naukowych na stosunkach międzynarodowych oraz organizowali konferencje studenckie: „Rada Europy i ochrona praw człowieka we współczesnym świecie”(18.05.2009); „Polska i Ukraina w drodze do demokracji” (polsko-ukraińska, 26.04.2010); „Państwa arabskie a Unia Europejska” (27.05.2011, zorganizowana ze studentami Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej). Zrealizowali także pilotażowy projekt naukowo-poznawczy „Bielsko Pro China 0.1”. W książce *Państwa arabskie a Unia Europejska*, studenci stosunków międzynarodowych opublikowali sześć artykułów, a trzy studentki uczestniczyły w opracowaniu *Raportu z badań postaw mieszkańców Bielska-Białej wobec wykorzystania alternatywnych źródeł energii*.

Uczestnicząc w badaniach naukowych i przygotowując konferencje naukowe studenci (choć w raczej niewielkiej liczbie, co w znacznej części wynika z małej ilości studentów studiów stacjonarnych) mieli okazję zapoznać się i współpracować z różnymi instytucjami lokalnymi, w tym także np. z Euroregionem „Śląsk Cieszyński”. Współpraca z uczelniami zagranicznymi (głównie ukraińskimi i rosyjskimi), choć ograniczona, daje studentom możliwość praktycznego zapoznania się ze specyfiką przynajmniej tej części stosunków międzynarodowych. Kilkunastu studentów uczestniczyło w wyjazdach do Południowo-Słowiańskiego Instytutu w Mikołajewie na Ukrainie.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego – w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Wydział Stosunków Międzynarodowych WSA prowadzi badania naukowe w sposób w pełni wystarczający – realizując wspólne projekty badawcze, wydając własne pismo naukowe i inne publikacje, organizując konferencje naukowe, mające w większości charakter międzynarodowy. W działalności tej uczestniczą także studenci w stopniu, który częściowo wynika ze zdecydowanej przewagi studentów studiów niestacjonarnych. Dość słabo prezentuje się natomiast dotychczasowa współpraca międzynarodowa, choć w ostatnim roku uczelnia zawarła nowe umowy (z uczelniami ukraińskimi i rosyjskimi) oraz planuje nawiązanie współpracy z uczelniami chińskimi.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

- 1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów

Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste i gwarantują powszechną dostępność studiowania. Od kandydatów na studia I stopnia wymagane jest jedynie posiadanie matury. Na studia II stopnia przyjmowani są absolwenci studiów I stopnia kierunków związanych ze stosunkami międzynarodowymi. Absolwenci studiów innych kierunków zobowiązani są do zaliczenia dodatkowego, wstępnego modułu „wprowadzenie do nauki o stosunkach międzynarodowych, pozwalającego na zaznajomienie się z terminologią i podstawowymi informacjami specjalistycznymi”. O warunkach przyjęcia na studia mówią szczegółowo uchwały Senatu WSA z marca 2011 r.. Określają one m.in. limity przyjęć na studia I stopnia i II stopnia. Zasady te uwzględniają reguły równych szans i zapewniają odpowiednią selekcję kandydatów.

Zasady rekrutacji umożliwiają dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Nie dyskryminują też żadnej grupy kandydatów.

- 2) system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen

System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na inspirowanie procesu uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen. Powszechnie znane są, z dużym wyprzedzeniem, zagadnienia do egzaminu dyplomowego. Prezentowane ZO przykłady testów egzaminacyjnych odzwierciedlają otwarte i elastyczne podejście do problematyki. Dostępne powszechnie sylabusy w zakresie poszczególnych przedmiotów stwarzają studentom jasny obraz oczekiwań ze strony wykładowców. System oceny studentów jest zobiektywizowany i nie budzi u studentów zastrzeżeń.

Podczas rozmowy studenci stwierdzili, że system oceniania jest zrozumiały i przejrzysty. Wyrazili przekonanie, że ich postępy w nauce są oceniane obiektywnie. Zasady oceniania są klarowne. Na początku każdego semestru podawane są do wiadomości studentów warunki zaliczenia, program przedmiotu oraz lista obowiązującej literatury. Wszystkie te informacje są przesyłane drogą elektroniczną na podane przez studentów maile grupowe. Egzaminy są przeprowadzane zarówno w formie pisemnej jak i ustnej w zależności od zapisu w karcie przedmiotu. W przypadku wątpliwości mają możliwość omówienia swojej pracy z prowadzącym podczas konsultacji. Zgodnie z zapisami ustawowymi program studiów na kierunku stosunki międzynarodowe obejmuje trzytygodniowe praktyki zawodowe (tj. 15 dni roboczych). Praktyki te są obowiązkowe dla wszystkich studentów i mają na celu ułatwienie absolwentom kierunku uzyskania doświadczenia i nabywania umiejętności praktycznych związanych z kierunkiem kształcenia. Praktykę może rozpocząć student po ukończeniu III semestru studiów pierwszego stopnia. Realizacja praktyk powinna odbywać się w okresie wolnym od zajęć dydaktycznych. Studenci mogą uzyskać informacje o współpracujących z Uczelnią instytucjach u opiekuna praktyk lub samodzielnie zgłosić miejsce odbywania praktyki. Możliwe jest także znalezienie praktyki za pośrednictwem uczelnianego Biura Karier. Do ukończenia ostatniego semestru studiów student zobowiązany jest do rozliczenia odbytej praktyki do opiekuna praktyk oraz podpisać umowę o praktyce. Zgodnie z regulaminem praktyk studenckich na Wydziale osoby pracujące zawodowo mogą uzyskać zaliczenie na podstawie zaświadczenia o zatrudnieniu wraz z wyszczególnieniem zakresu obowiązków opieczętowne i podpisane przez osobę upoważnioną. Każdy taki przypadek jest rozpatrywany indywidualnie. Studenci podczas spotkania bardzo chwalili taki sposób przeprowadzania i zaliczania praktyk studenckich. Większość z osób obecnych pracuje już zawodowo i nie miała żadnych problemów z zaliczeniem praktyk.

- 3) struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów

Nakład pracy studentów wypracowany został prawidłowo w oparciu o system ECTS, w ramach którego wzięto pod uwagę przeciętne, roczne obciążenie studenta pracą w krajach

europejskich na wysokości 1520 godzin odpowiadających rocznie 60 punktom. 1 punkt ECTS oznacza tu więc, w przeliczeniu, 25-30 godzin pracy naukowej studenta. Na studiach niestacjonarnych przyznano taką samą liczbę punktów co w trybie stacjonarnym. Tu jednak mniejsza liczba godzin rekompensowana ma być zwiększoną pracą własną studenta. Struktura i organizacja programu nauczania na kierunku sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów. Wymiana międzynarodowa nie jest utrzymywana na należytych poziomach, 9 studentów przyjechało do Uczelni z zagranicy, jednocześnie w 2012 roku żaden nie wyjechał. Fakt ten wynika ze specyfiki formy studiów. Mobilność akademików cechuje podobny obraz, liczba przyjeżdżających jest jednakże jeszcze mniejsza (2).

Uczelnia opracowała **karty przedmiotów (sylabusy)**, które są podstawą nauczania oraz informowania studentów o zasadach i warunkach prowadzenia zajęć. Sylabusy opracowano według schematu ogólnouczelnianego jednolite dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, różnicując jednakże przeznaczeniem. Sylabusy zawierają elementy: metryczkę, rocznik studiów, cele kształcenia, treści programowe, oczekiwane efekty kształcenia, formę zaliczenia, literaturę obowiązkową i zalecaną, wskazanie prowadzącego, rodzaj zajęć, liczbę godzin oraz punkty ECTS. Sylabusy właściwe dla koncepcji kształcenia bazującej na standardach nauczania przewidziane zostały dla rocznika 2011/2012 (Załącznik do kryterium nr 3.2. Ocena sylabusów do przedmiotów wg standardów kształcenia).

Sylabusy zbudowane na potrzeby programu kształcenia wg KRK zawierają cele modułu, obciążenia studenta pracą w rozbiciu na formy i metody aktywności: wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, ćwiczenia, warsztaty i seminaria. Praca samodzielna studenta została podzielona na: przygotowanie do zajęć – studiowanie piśmiennictwa, opracowanie zadań do ćwiczeń, przygotowanie projektu, przygotowanie do zaliczenia pisemnego, ustnego i praktycznego. W każdym przypadku dokonano podziału godzin i przyporządkowano im ECTS. Kolejnym elementem są treści modułu, które poprawnym naukowo językiem charakteryzują podstawowe merytoryczne założenia zajęć. Każdemu przedmiotowi przyporządkowano kilka przedmiotowych efektów kształcenia, które odniesiono do efektów kierunkowych. Efekty te sformułowano w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Jako metody dydaktyczne przyjęto: wykład, wykład konwersatoryjny, prezentacja multimedialna, dyskusja, analiza danych statystycznych, studium przypadku, analiza dokumentów źródłowych, praca z podręcznikiem. Jako metody sprawdzania efektów kształcenia przyjęto: ocenę ciągłą, realizację zleconego zadania, zaliczenie pisemne. Kryteria oceny efektów kształcenia – najczęściej łączą różne części wynikające z weryfikacji pojedynczych efektów kształcenia. Za formy zaliczenia modułu przyjęto zaliczenie pisemne (np. test) lub ustne. Wobec pojedynczych kart przedmiotu stwierdzono uchybienia warsztatowe związane z budową sylabusów (Załącznik do kryterium nr 3.2. Ocena sylabusów do przedmiotów wg KRK).

Wyższa Szkoła Administracji z siedzibą w Bielsku-Białej kładzie szczególny nacisk na rozwój współpracy międzynarodowej, poprzez którą stara się realizować wszystkie założenia swojej misji. Nasza oferta partnerska zaadresowana jest zarówno do uczelni

z krajów Unii Europejskiej, jak i też z innych państw nienależących do Wspólnoty, m.in. Rosji i Ukrainy.

Obecnie najważniejszym elementem aktywności międzynarodowej jest uczestnictwo w programie Lifelong Learning – "Uczenie się przez całe życie", finansowanym przez UE. Poprzez kreowanie nowoczesnych programów nauczania, dostosowanych do wymagań współczesnego rynku pracy Uczelnia przyczynia się do propagowania europejskiego wymiaru szkolnictwa wyższego.

Uczelnia współpracuje z wieloma zagranicznymi ośrodkami naukowymi. Czynnie bierze udział w programie Erasmus oraz organizuje praktyki zagraniczne, wcześniej w ramach programu Leonardo da Vinci, a obecnie w ramach programu Erasmus. Za współpracę odpowiedzialne jest Biuro Karier. Studenci niechętnie korzystają z możliwości wyjazdów, jako główny powód wskazują zobowiązanie jakie mają na miejscu oraz problemy finansowe.

- 4) system pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

Przy Wydziale funkcjonuje koło naukowe Młodych Dyplomatów, współuczestniczące we konferencjach naukowych organizowanych przez Wydział. Studenci byli też organizatorami własnych konferencji. Odbyło się ich na przestrzeni ostatnich trzech lat - 3 (co roku jedna). Studenci włączani są do badań naukowych realizowanych przez pracowników naukowych. W efekcie, coraz częściej są współautorami pokonferencyjnych prac zbiorowych. Co ważniejsze jednak, studenci włączani są do międzynarodowej współpracy naukowej. Studenci uczestniczyli w międzynarodowej konferencji naukowej w Mikołajowie na Ukrainie (dziewięciu studentów w 2007 r. i 10 studentów w 2009 r.). Sprawnie realizowana jest też na Wydziale opieka dydaktyczna i naukowa nad studentami. Każdy rocznik studentów na obu formach studiów posiada opiekuna naukowego spośród pracowników dydaktycznych. Opiekunowie są dostępni na dyżurach oraz w kontakcie e-mailowym.

Studenci mogą korzystać z indywidualnych konsultacji naukowych z pracownikami dydaktycznymi Uczelni w trakcie ich dyżurów. Dodatkowa opieka jest nad studentami uczestniczącymi w pracach dwóch kół naukowych – Wschodniego Koła Naukowego i Forum Młodych Demokratów. Opiekunami są zatrudnieni na Wydziale adiunkci. Szczególna opieka naukowa rozciągnięta jest nad studentami - obcokrajowcami. Biuro Karier WSA inspiruje studentów do myślenia w kategoriach przyszłości zawodowej organizując m.in. system praktyk zawodowych.

W Wyższej Szkole Administracji jest też korzystna dla studenta relacja między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe Wydziału a liczbą studentów. Uczelnia udziela też studentom szerokiego spektrum pomocy materialnej, której zakres określony jest w treści Regulaminu Pomocy Materialnej dla studentów WSA. W efekcie w rozmowach ze studentami nie napotkano ze strony studentów na poważniejsze zarzuty w tym względzie pod adresem Uczelni. Reasumując nie ma najmniejszych zastrzeżeń do zasad i procedur rekrutacji studentów. Stwarza to możliwość mobilności studentów zarówno w skali

kraju jak i zagranicą. Mobilność ta wzmacniania jest angażowaniem studentów w konferencje i seminaria naukowe i w naukową wymianę zagraniczną.

Wśród najmocniejszych stron wizytowanego kierunku studenci jednoznacznie wymienili kadre dydaktyczną. Wielokrotnie podkreślali wysokie kompetencje, dobre przygotowanie merytoryczne, otwartość oraz dobry kontakt ze studentami. Z prowadzącymi poza zajęciami można spotykać się głównie w godzinach konsultacji. Dla ułatwienia kontaktu prowadzący podają do ogólnej informacji swoje adresy e-mail oraz często numery telefonów. Studenci podczas spotkania podkreślali, że mają dużą swobodę w wyborze tematu pracy dyplomowej oraz promotora. Ilość osób w grupach jest w opinii studentów odpowiednia oraz promotorzy poświęcają dyplomantom wystarczającą ilość czasu.

Na początku każdego semestru podawane są do wiadomości studentów warunki zaliczenia, program przedmiotu oraz lista obowiązującej literatury. Wszystkie te informacje są przesyłane drogą elektroniczną na podanego przez starostę roku maila grupowego. Informacje zawarte w kartach przedmiotów są kompletne. Zdaniem studentów obecnych na spotkaniu są informacje są przejrzyste i w sposób zrozumiały określają zasady zaliczania przedmiotów. Zalecane materiały dydaktyczne oraz literatura dostępna w bibliotece zdaniem studentów są przydatne w procesie kształcenia, szczególnie czasopisma tematyczne i bazy danych związane z ocenianym kierunkiem

W WSA w Bielsku-Białej studenci mają możliwość ubiegania się o stypendium rektora, którego zadaniem jest motywacja studentów do osiągania lepszych efektów kształcenia. Studenci podczas spotkania oceniali pozytywnie tę formę motywacji, ich zdaniem sposób ubiegania się o to stypendium jest przejrzysty, a jego wysokość jest zadawalająca.

W WSA w Bielsku-Białej studenci otrzymują wszystkie stypendia wymienione w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym. Na Uczelni funkcjonuje Uczelniana Komisja Stypendialna oraz Odwoławcza Komisja Stypendialna, a w ramach działania Instytutu działa Instytutowa Komisja Stypendialna. We wszystkich tych Komisjach większą część stanowią przedstawiciele studentów. Decyzje wydawane są zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego. Przedstawiciel Samorządu Studenckiego podczas spotkania podkreślał rolę, jaką Samorząd odegrał w czasie prac nad nowym regulaminem przyznawania pomocy materialnej dla studentów. Podział Funduszu Pomocy Materialnej dokonywany jest w porozumieniu z Samorządem Studenckim oraz proporcja między środkami finansowymi jest zachowana zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym.

Studenci podczas spotkania z ekspertem bardzo pochlebnie wyrażali się o możliwościach uzyskania różnych stypendiów na Uczelni. Drugą ważną dla nich sprawą były dotacje przyznawane przez Rektora na udział w konferencjach. Studenci podkreślali, że nie mają najmniejszego problemu z uzyskaniem dotacji lub stypendium jeżeli złożą wnioski w odpowiednich terminach. Ważną dla nich jednostką jest Biuro Karier i Projektów, studenci korzystają z warsztatów oraz kursów, które tam mają miejsce.

W WSA w Bielsku Białej działa Biuro Karier i Badania Rynku Pracy, którego misją jest pomoc studentom i absolwentom wchodzącym na rynek pracy. Studenci podczas spotkania podkreślali, że bardzo chętnie korzystają z usług Biura, szczególnie doceniają pomoc przy tworzeniu profesjonalnego CV oraz ze znalezieniem ciekawego miejsca praktyk. Głównym środkiem komunikacji, który wykorzystują jest droga elektroniczna.

W Uczelni prężnie działa Samorząd Studencki. Przedstawiciel Samorządu podkreślał bardzo dobre relacje z Władzami Uczelni. Dziekan chętnie spotyka się z przedstawicielami Samorządu i jest otwarta na współpracę z nimi. Do dyspozycji Samorządu Studenckiego jest pomieszczenie, w którym znajduje się komputer z podłączeniem do Internetu.

Zgodnie ze strategią rozwoju Uczelni student ma możliwość samorealizacji przez autonomiczne działania organizacjach studenckich tj. koła naukowe, koła zainteresowań, Klub Uczelniany AZS, agendy kultury studenckiej, tp..

Wśród najmocniejszych stron wizytowanego kierunku studenci jednoznacznie wymienili kadre dydaktyczną. Wielokrotnie podkreślali wysokie kompetencje, dobre przygotowanie merytoryczne, otwartość oraz dobry kontakt ze studentami. Z prowadzącymi poza zajęciami można spotykać się głównie w godzinach konsultacji. Dla ułatwienia kontaktu prowadzący podają do ogólnej informacji swoje adresy e-mail oraz często numery telefonów.

Studenci podczas spotkania z ekspertem bardzo pochlebnie wyrażali się o możliwościach uzyskania różnych stypendiów na Uczelni. Drugą ważną dla nich sprawą były dotacje przyznawane przez Rektora na udział w konferencjach. Studenci podkreślali, że nie mają najmniejszego problemu z uzyskaniem dotacji lub stypendium jeżeli złożą wnioski w odpowiednich terminach. Ważną dla nich jednostką jest Biuro Karier i Projektów, studenci korzystają z warsztatów oraz kursów, które tam mają miejsce.

W trakcie spotkania studenci stwierdzili, że dziekanat działa poprawnie, a godziny otwarcia są dostosowane do ich potrzeb. Osoby zatrudnione w nim są kompetentne i kulturalne, co sprawia, że obsługa interesariuszy jest bardzo sprawna. Na stronie internetowej Uczelni funkcjonuje również wirtualny dziekanat, umożliwiający wysłanie maili do wykładowców, a także zaczerpnienia wszelkich informacji związanych z tokiem studiów. Studenci obecni na spotkaniu bardzo pozytywnie ocenili czas i sposób rozpatrywania wniosków składanych przez nich w dziekanacie.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego – część studencka – w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1. Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, gwarantują równe szanse i zapewniają selekcję kandydatów.
2. Wymagania stawiane studentom są przejrzyste sformułowane, a proces oceniania jest obiektywny. System oceny studentów jest zorientowany na proces uczenia się, w tym celu wykorzystuje się tradycyjne instrumentarium oddziaływania dydaktycznego.
3. W Uczelni funkcjonują programy współpracy międzynarodowej, studenci niechętnie korzystają z możliwości wyjazdów z powodów osobistych. Struktura programu sprzyja krajowej i międzynarodowej wymianie, podobnie jak organizacja roku akademickiego, jednakże z racji struktury grupy studentów, mobilność studencka jest znikoma.
4. Uczelnia oferuje należyłą pomoc oraz wsparcie studentom w procesie kształcenia. System pomocy materialnej realizowany jest poprawnie i sprzyja rozwojowi studentów. Studenci stanowią większość w odpowiednich organach kolegialnych. Tryb przyznawania świadczeń pomocy materialnej jest zgodny z przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów

- 1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów,

Za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości na poziomie uczelni odpowiedzialny jest Rektor, a na poziomie Wydziału – Dziekan. 31.05.2010 r. – Zarządzeniem Rektora powołana została Uczelniana Komisja ds. Jakości. Zarządzenie to znowelizowano 20.12.2012 r. Następnie, na podstawie Uchwały Senatu i w jej konsekwencji – Zarządzenia Dziekana z dnia 24.10.2012 r. powstała Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia.

Uczelniana Komisja ds. Jakości, w jej kompetencjach znajduje się:

- nadzór nad wewnętrznym systemem zapewnienia jakości kształcenia,
- opracowywanie strategii i planów odnoszących się do wszelkich działań związanych z podnoszeniem jakości kształcenia w Uczelni oraz wynikających z KRK,
- wdrażanie procedur służących doskonaleniu jakości kształcenia,
- standaryzacja narzędzi i metod analizy jakości kształcenia,
- przedstawianie Rektorowi, co najmniej raz na semestr, pisemnego sprawozdania z działalności, w tym ustaleń i wniosków,
- sporządzanie rocznych raportów z prac nad doskonaleniem uczelnianego systemu jakości kształcenia,
- formułowanie propozycji i zaleceń w sprawach związanych z wdrażaniem w uczelni technologii i metod dydaktycznych służących podnoszeniu jakości kształcenia,
- opracowywanie zasad, metodologii oraz narzędzi monitorowania losów i karier absolwentów,
- monitorowanie uczelnianego systemu kształcenia na odległość,
- opracowanie zasad hospitacji zajęć dydaktycznych i egzaminów oraz formułowanie w tym zakresie stosownych wniosków.

Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia ma za zadanie:

- tworzenie systemu podnoszenia jakości dydaktyki na kierunku kształcenia,
- doskonalenie planów studiów oraz zapewnienie wysokiego poziomu merytorycznego sylabusów, ich kompletności i aktualizacji,
- przeprowadzanie systematycznej i kompleksowej analizy osiągniętych efektów kształcenia,
- analizę i ocenę prac dyplomowych, jako elementu procesu dydaktycznego,
- opracowywanie zasad, form i procedur udziału interesariuszy zewnętrznych w procesie podnoszenia jakości kształcenia,

- dokumentowanie przeprowadzonych analiz oraz podejmowanych działań wpływających na jakość kształcenia na danym kierunku studiów.

Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia powoływana jest raz na trzy lata przez Dziekana a jej kompetencje określone są ściśle Uchwałą Rady Wydziału. Komisja składa się z pięciu osób i słabszą jej stroną jest brak w składzie samodzielnego pracownika nauki, co znacznie obniża jej reprezentatywność.

W oparciu o funkcjonowanie Komisji ds. Jakości Kształcenia dokonywana jest kompleksowa i systematyczna ocena efektów kształcenia. Wyniki tej oceny brane są pod uwagę w procesie modyfikowania programów studiów i treści realizowanych przedmiotów.

Wydział przeprowadza ewaluację zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku studiów na poziomie licencjackim i magisterskim według przyjętych kryteriów ocen. W roku akademickim 2012/2013 uczelnia przyjęła nowy wzór ankiety ze zmienionymi pytaniami i sposobem wyrażania ocen oraz ich przeliczania. Kryteria ocen odnoszą się: organizacji zajęć; komunikatywności; aktywizowania studentów; terminowości; dostępności; kryteriów oceny; postawy wobec studentów.

W odniesieniu do studiów pierwszego i drugiego stopnia badania obejmujące semestr zimowy 2011/2012 oraz 2012/2013 wskazały, że średnia ocen utrzymywała się na poziomie powyżej dobry we wszystkich kategoriach pytań. Jednostka sporządza opracowanie zbiorcze - Raport ewaluacji nauczycieli akademickich. Ewaluacja jest robiona tradycyjną metodą papierową i dlatego cechuje ją duża reprezentatywność (powyżej 70%).

Studenci obok oceny nauczycieli akademickich w formie zamkniętej wypowiedzi się także w formie otwartej podnosząc następujące kwestie: dostępu do internetu, infrastruktury, wybranych kwestii tematycznych (z terroryzmu, bezpieczeństwa międzynarodowego), wyposażenia sal, praktyczności kształcenia, atrakcyjności wybranych zajęć, aktualności literatury przedmiotu, postawy nauczycieli akademickich względem studentów, zajęć w piątki, miejsc parkingowych.

Ze względu na krótki okres funkcjonowania wydziałowej komisji efekty pracy tej komisji są jeszcze niewielkie, ale już znaczące:

a) 12.04.2013 r. Komisja przyjęła zasady funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia;

30.09.2011 r. – a więc jeszcze przed powstaniem Komisji, decyzją Rady Wydziału powołano Wydziałowy zespół ds. dostosowania programu studiów do wymogów zawartych w Ustawie o Szkolnictwie Wyższym.

- 2) w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości kształcenia uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni

Wydziałowy Zespół w swoich pracach kierował się wzorcami płynącymi z najlepszych uczelni polskich i częściowo zagranicznych. W ramach Komisji ds. Jakości Kształcenia działa

Grupa Robocza ds. Sylabusów, która w swoich pracach uwzględnia konsultacje ze studentami. Komisja też relacjonuje wyniki tych prac Dziekanowi i Radzie Wydziału w regularnych raportach. W ramach Wydziału wypracowano dokument pn. Formuła egzaminu licencjackiego – określająca proces sprawdzania końcowych efektów kształcenia (proces dyplomowania). Przeprowadzono też pierwszy Raport Ewaluacji nauczycieli akademickich za rok 2011/2012. Raporty tego typu przygotowywane mają być co roku. Ewaluację przeprowadzono na I stopniu i II stopniu nauczania, głosowało 133 studentów, a wyniki wypadły dla kadry pozytywne. Od roku akademickiego 2012/2013 – przeprowadzono też pierwsze badania w ramach systemu monitorowania karier zawodowych na rynku pracy. Badania te miały w tej fazie charakter pilotażowy. Bada się sytuację absolwentów na rynku pracy poprzez pryzmat jakości kształcenia – czyli analizy umiejętności i wiedzy absolwentów. Interesariusze zewnętrzni stanowią w tym kontekście istotną rolę w kształtowaniu tak programu nauczania jak i jego jakości. Rola interesariuszy zewnętrznych w kreowaniu programów i treści nauczania jest tu o tyle duża, że większość studentów Wydziału studiuje w trybie niestacjonarnym. Tworzy to potrzebę dostosowania treści kształcenia do oczekiwań pracodawców.

Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia opracowała mechanizmy konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi, który uruchomiony został wiosną 2013 r. Rada Wydziału często zaprasza interesariuszy zewnętrznych na swoje posiedzenia, zwłaszcza na te, które poświęcone są zagadnieniom programów nauczania. Należy podkreślić, że przyjęte rozwiązania w zakresie poprawienia jakości kształcenia są dopiero implementowane. Już teraz jednak, efektem działań Komisji jest bogaty program działań naprawczych. Stworzono nowe programy sylabusów, nowe formularze recenzji, uruchomiono program Erasmusa, wzbogacane są cyklicznie zasoby biblioteczne, wprowadzono nowe zasady hospitacji zajęć etc.

W procesie tym, uczestniczą 4 pracownicy, studenci i interesariusze zewnętrzni – co pozwala na wysoki poziom obiektywizacji ocen i reprezentatywności podejmowanych decyzji edukacyjnych.

Informacje dotyczące wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów prezentowane są na stronie internetowej Uczelni.

W ramach działania Wydział została powołana Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, której zadaniem jest wprowadzanie procedur zapewniających wysoką jakość programów nauczania i oceniania. Zespół wprowadza i uaktualnia procedury w obrębie Wydziału w celu zachowania ich zgodności i spójności z regulacjami ogólnouczelnianymi. W skład zespołu wchodzi przedstawiciel studentów, który był dostępny w czasie wizyty komisji. Jego zdaniem włożył on spory wkład pracy aby przedstawić pogląd studentów na nurtujące ich kwestie związane m.in. z pytaniami w ankiecie oceniającej pracę nauczycieli akademickich. Z przedłożonej Komisji dokumentacji Komisja ds. Jakości Kształcenia doceniła to zaangażowanie i przyjęła zaproponowane przez niego zmiany. Jednym z ważniejszych działań Komisji było przeprowadzenie badania jakości kształcenia na ocenianym Wydziale WSA w Bielsku-Białej oraz oczekiwań z nią związanych wśród studentów rozpoczynających studia. Dodatkowo badano również sytuację zawodową studentów krótko po podjęciu studiów oraz niedługo przed ukończeniem studiów. Na podstawie tych badań został opracowany

obszerny raport, z którym można zapoznać się w Dziekanacie. W badaniach tych wzięli udział studenci I roku studiów I i II stopnia oraz studenci III roku studiów I stopnia i II roku studiów II stopnia. W analizie skupiono się przede wszystkim na jakości kształcenia i jej wpływie na sytuację zawodową respondentów. W przeprowadzonych badaniach w osobnych częściach kwestionariusza ankiety zapytano badanych o ich oczekiwania i ocenę jakości kształcenia oraz sytuację zawodową. Zauważono głównie, że studia na ocenianym Wydziale wybierane są przez osoby, które mają stabilną sytuację zawodową, a które chcą podnieść swoje kwalifikacje. Przeprowadzone badania są jednocześnie pierwszym etapem w całym procesie badania losów zawodowych. W kolejnej edycji badania poddane zostaną te same grupy, to jest osoby rozpoczynające i kończące studia oraz absolwenci Wydziału.

W przedstawionej dokumentacji przedstawiono wymagane opinie na temat planów studiów wydane przez organ Samorządu Studenckiego. Władze Wydziału przesyłały członkom samorządu proponowane plany studiów z odpowiednim wyprzedzeniem. Studenci nie formułowali żadnych uwag i wyrazili w formie ustnej swoją aprobatę.

Z przedłożonych dokumentów wynika, że WSA w Bielsku-Białej spełnia wymóg § 67 ust. 4 oraz § 61 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, który mówi o reprezentowaniu studentów w co najmniej 20% w organach kolegialnych w tym przypadku w Radzie Wydziału oraz w Senacie Uczelni.

Studenci co semestr uczestniczą w ankietyzacji dotyczącej oceny nauczycieli akademickich. Za przygotowanie podsumowania otrzymanych wyników i raportu odpowiedzialne są Władze Wydziału. W trakcie spotkania studenci podkreślili, że nie są informowani o całościowych wynikach ankietyzacji co powoduje, że nie czują potrzeby rzetelnego wypełniania kwestionariuszy. Wiedzą tylko kto uzyskał najwyższą ocenę, a chcieliby również wiedzieć czy negatywne oceny powodują rozpoczęcie procesów o charakterze naprawczym. Inicjatywą władz Uczelni, którą studenci oceniają bardzo pozytywnie jest badanie opinii wśród nowo przyjętych studentów poprzez proces ankietyzacji

Tabela nr 1. Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	+	+	+
umiejętności	+	+	+	+	+/-	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+/-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego – w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Jednostka dysponuje przejrzystą strukturą zarządzania kierunkiem studiów i dysponuje instrumentami bieżącego, systematycznego doskonalenia jakości kształcenia.
- 2) W procesie kształcenia i jego organizacji oraz zarządzania jakością uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci interesariusze zewnętrzni. Przedstawiciele studentów spełniają wymagane 20% w organach kolegialnych oraz są reprezentowani w większości komisji, które dotyczą spraw studenckich. W ramach Uczelni funkcjonuje Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia, który odpowiada za doskonalenie programów nauczania. Studenci oceniają nauczycieli akademickich co semestr, jednak nie są informowani o całościowych wynikach ankietyzacji co powoduje, że nie czują potrzeby rzetelnego wypełniania kwestionariuszy.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L. p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	program studiów		X			
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna			X		
6	prowadzenie badań naukowych		X			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Uczelnia zapewnia realizację i osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Rozwój kierunku studiów jest zapewniony pod względem kadrowym i infrastrukturalnym. Podjęte działania służą optymalizacji kształcenia i zarządzania jakością. Najważniejszymi wyzwaniami stojącymi przed Uczelnią są czynniki demograficzne, środowiskowe oddziaływanie oraz profilowanie oferty edukacyjnej uwzględniającej preferencje studentów.

W WSA w Bielsku-Białej nauczanie odbywa się zgodnie z przyjętymi zapisami w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym. Studenci zostali wprowadzeni w założenia Krajowych Ram Kwalifikacji, cele i konsekwencje dla procesu kształcenia. Sami zainteresowani są zadowoleni z form i treści, jakie otrzymują realizując tok nauczania.

Sporządził na podstawie raportów cząstkowych

Dr hab. Krzysztof Szewior

Wrocław, w dniu 17 czerwca 2013 roku.